

VYSOKÁ ŠKOLA POLYTECHNICKÁ

Studijní obor: Finance a řízení

**DOPADY NEZAMĚSTNANOSTI
V OKRESE TŘEBÍČ**

Bakalářská práce

Vypracovala: Kristýna Marková

Vedoucí práce: PhDr. Eva Půlkrábková

Jihlava 2012

Vysoká škola polytechnická Jihlava

Tolstého 16, 586 01 Jihlava

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor práce:	Kristýna Marková
Studijní program:	Ekonomika a management
Obor:	Finance a řízení
Název práce:	Dopady nezaměstnanosti v okrese Třebíč
Cíl práce:	Analýza nezaměstnanosti v okrese Třebíč z ekonomického, sociálního a psychologického hlediska.

PhDr. Eva Půlkrábková
vedoucí bakalářské práce

Ing. Roman Fiala
zástupce vedoucího katedry
Katedra ekonomických studií

Anotace

Bakalářská práce se zabývá analýzou nezaměstnanosti v okrese Třebíč.

V teoretické části jsou popsány a objasněny základní pojmy a základní principy fungování trhu práce. Dopady nezaměstnanosti jsou rozebrány z hlediska ekonomického, sociálního a psychologického. Praktickou část tvoří analýza nezaměstnanosti v konkrétním vybraném regionu z hlediska nezaměstnaných na základě dotazníkového průzkumu a porovnání se statistickými údaji Úřadu práce v Třebíči.

Cílem práce je ekonomická, sociální a psychologická analýza nezaměstnanosti v okrese Třebíč.

Klíčová slova: nezaměstnanost, trh práce, míra nezaměstnanosti, úřad práce, příjem, vzdělání

Annotation

This bachelor thesis is focused on the analysis of unemployment in the region of Třebíč.

The first part, theoretical section, of this work contains the basic terms of labor market, that are described and explained. Impacts of unemployment are analyzed from the economic, social and psychological point of view. The second part, practical section, goes about the selected region and there are compared statistical data with the answers of questionnaire survey.

The aim of this work is regional analysis of unemployment from economical, social and psychological aspects.

Key words: unemployment, labor market, rate of unemployment, job centre, income, education

Děkuji touto cestou paní PhDr. Evě Půlkrábkové za vedení mé bakalářské práce, za odbornou pomoc, ochotu a čas.

Ráda bych také poděkovala panu Ing. Jiřímu Černému z Úřadu práce v Třebíči za konzultaci při tvorbě dotazníku a poskytnutí statistických údajů.

V neposlední řadě děkuji všem respondentům za spolupráci při vyplňování dotazníků, bez jejichž pomoci by vypracování mé bakalářské práce nebylo možné.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je původní a zpracoval/a jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem v práci neporušil/a autorská práva (ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, v platném znění, dále též „AZ“).

Souhlasím s umístěním bakalářské práce v knihovně VŠPJ a s jejím užitím k výuce nebo k vlastní vnitřní potřebě VŠPJ.

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje AZ, zejména § 60 (školní dílo).

Beru na vědomí, že VŠPJ má právo na uzavření licenční smlouvy o užití mé bakalářské práce a prohlašuji, že **s o u h l a s í m** s případným užitím mé bakalářské práce (prodej, zapůjčení apod.).

Jsem si vědom/a toho, že užít své bakalářské práce či poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠPJ, která má právo ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, vynaložených vysokou školou na vytvoření díla (až do jejich skutečné výše), z výdělku dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence.

V Jihlavě dne 9. 5. 2012

.....

Podpis

Obsah

ÚVOD.....	8
TEORETICKÁ ČÁST	9
1 Trh práce	9
1.1 Poptávka na trhu práce	9
1.2 Substituční efekt.....	10
1.3 Nabídka na trhu práce	10
1.3.1 Důchodový efekt.....	10
1.4 Nedokonalá konkurence na trhu práce	11
2 Nezaměstnanost	11
2.1 Měření nezaměstnanosti	12
2.2 Druhy nezaměstnanosti	12
3 Vliv státu.....	13
3.1 Podpora v nezaměstnanosti	14
3.2 Podmínky pro zařazení uchazeče do evidence ÚP.....	14
3.3 Kritéria pro získání podpory v nezaměstnanosti a její výše.....	14
3.4 Státní sociální podpora	15
3.5 Aktivní politika nezaměstnanosti	17
4 Ekonomické dopady nezaměstnanosti	18
5 Sociální dopad nezaměstnanosti	18
5.1 Životní úroveň	19
5.2 Rizikové skupiny.....	20
5.3 Role nezaměstnaného	20
5.4 Rodina nezaměstnaného	21
6 Psychologický dopad nezaměstnanosti.....	21
6.1 Reakce na ztrátu zaměstnání	21
6.2 Nezaměstnanost z pohledu muže a ženy	22
PRAKTICKÁ ČÁST	24
7 Historie nezaměstnanosti v České republice	24
8 Třebíčsko	25
8.1 Rozloha	25
8.2 Obyvatelstvo	26
8.3 Silné a slabé stránky okresu	26
8.4 Největší zaměstnavatelé	27
8.5 Vývoj nezaměstnanosti v okrese	27
9 Metoda hodnocení dotazníků.....	28
9.1 Věková struktura uchazečů o zaměstnání	29
9.2 Vliv pohlaví.....	30
9.3 Vzdělanostní struktura uchazečů.....	31
9.4 Délka nezaměstnanosti	32
9.5 Důvod ztráty zaměstnání	34
9.6 Pocity ze schůzek na ÚP v okrese Třebíč	35
9.7 Seznámení s právy a povinnostmi nezaměstnaného	36
9.8 Způsoby a frekvence hledání práce.....	37
9.9 Podpora v nezaměstnanosti	39
9.10 Pokles příjmů a představa o mzdě	40
9.11 Změny sociálního vnímání	42
9.12 Vnímání situace okolím.....	43

9.13	Psychické změny	44
9.14	Shrnutí	46
10	Moje vlastní zkušenost.....	47
ZÁVĚR		49
Seznam odborné literatury		51
Seznam internetových zdrojů.....		52
Seznam tabulek		54
Seznam obrázků		54
Seznam grafů		54
Seznam příloh		54
Přílohy.....		55

ÚVOD

Práci na téma nezaměstnanost jsem si zvolila v období, kdy jsem jako člověk bez zaměstnání docházela na Úřad práce v Třebíči a uvědomila jsem si, jaké dopady nezaměstnanost může mít nejen na nezaměstnanou osobu, ale i na její okolí a stát jako celek. Obzvláště v dnešní době, kdy dochází k neustálému zdražování, růstu inflace a ekonomika většiny zemí je schodková, se stálý příjem stává nepostradatelným. Kdo dnes žije bez půjček, hypoték a jiných dluhů? Kdo má dnes jistou práci?

Cílem mojí práce je provést analýzu nezaměstnanosti v regionu Třebíče, odkud pocházím a poukázat na to, jaké dopady na člověka může mít situace, kdy se ocitne bez zaměstnání, jakou roli hraje dosažené vzdělání, představa o výši příjmu za odvedenou práci, předchozí pracovní zkušenosti atd.

V teoretické části jsou popsány základní principy fungování na trhu práce. Také je vysvětlen pojem nezaměstnanosti a její druhy, způsoby měření a vliv státu. Jsou zde vysvětleny také základní sociologické a psychologické dopady na nezaměstnaného člověka.

V praktické části se nejprve zabývám vývojem nezaměstnanosti na Třebíčsku. Následně se věnuji vyhodnocení dotazníku, ve kterém zkoumám faktory podmiňující vnímání a prožívání ztráty zaměstnání: věk, pohlaví, výši dosaženého vzdělání, rodinné zázemí apod. a srovnávám je se statistikami Úřadu práce v Třebíči.

TEORETICKÁ ČÁST

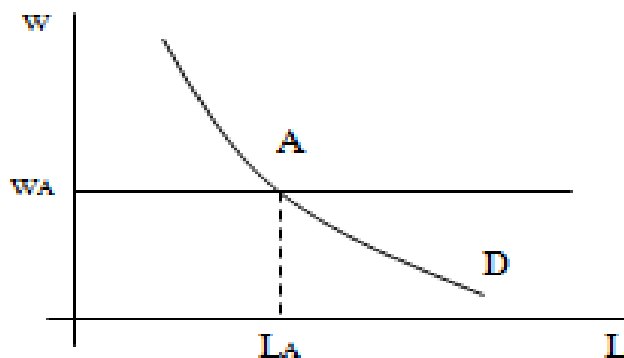
1 Trh práce

„Práce je výrobním faktorem vyznačujícím se množstvím specifických charakteristik. Práce je především lidská činnost, lidská námaha. Jejím nositelem je člověk. Jedná se o činnost účelnou a cílevědomou. Člověk ji koná proto, aby mohl uspokojovat svoje potřeby.“ Takto je definována práce podle Fuchse a Tuleji. (Fuchs, Tuleja, s. 7, 2003).

Buchtová (2002, s. 59 - 64) se odkazuje na Fuchse, který uvádí že, v ekonomice může být trh práce chápán jako převodový mechanismus mezi procesy výroby (nabídky) a spotřeby (poptávky). Nabídku práce na trhu zastupují domácnosti. Poptávka po práci je zastoupena firmami, které hledají odpovídající pracovní sílu. Za provedenou práci náleží pracovníkovi mzda, kterou lze také definovat jako peněžní ocenění provedené práce. Při rozhodování o přijetí nabídky nezáleží na nominální mzdě, tedy sumě peněžních prostředků, ale na tzv. reálné mzdě, která vyjadřuje kolik statků (zboží a služeb) si může příjemce nominální mzdy koupit.

1.1 Poptávka na trhu práce

Šimek (2005, s. 7) vysvětluje funkční vztah mezi nominální mzdou (W) a množstvím práce na trhu práce (L) z pohledu poptávky po práci jako situaci, kdy s rostoucí nominální mzdou, dochází k poklesu poptávky na trhu práce. Poptávka je výrazně ovlivněna produktivitou práce, na kterou má vliv například kvalifikace, technologie, management apod.

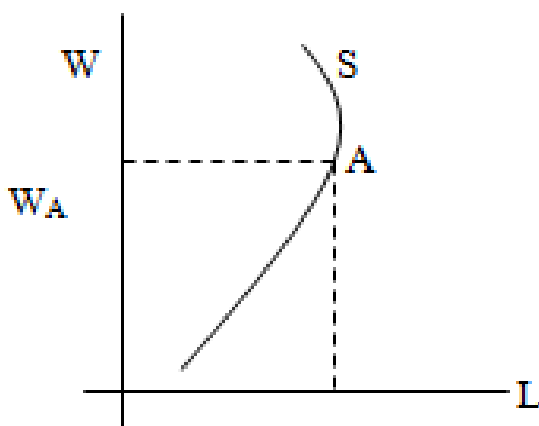
Graf 1: Poptávka na trhu práce (zdroj: vlastní graf)

1.2 Substituční efekt

Větší motivace člověka pracovat může být způsobena vyšší mzdou, kdy každá další hodina práce přináší vyšší výdělek. Někteří lidé jsou za této situace ochotni zůstat v práci déle na úkor svého volného času. (Halásková, 2001, s. 46)

1.3 Nabídka na trhu práce

Na grafu č. 2 je vidět funkční závislost reálné mzdy (W) a množství práce na trhu (L), kdy s rostoucí reálnou mzdou dochází ke zvýšení motivace domácností vyšším důchodem, a tak ke zvýšení množství nabízené práce. Tento trend však nepokračuje do nekonečna, ke zlomu dojde v bodě W_A , který značí určitou výši reálné mzdy. Fuchs tento zlom popisuje na příkladu nabídky práce celé domácnosti. Pokud nastane situace, kdy je alespoň jeden člen rodiny odměňován vysokou reálnou mzdou, pak další člen domácnosti dá přednost volnému času před nabídkou práce. (Buchtová, 2002, s. 63-64)

Graf 2: Nabídka na trhu práce (Zdroj: Buchtová 2002, s. 63)

1.3.1 Důchodový efekt

Upřednostnění volného času před nabídkou práce při dosažení vyšší mzdy je nazýváno tzv. důchodovým efektem (Buchtová, 2002, s. 64)

1.4 Nedokonalá konkurence na trhu práce

Dosud bylo popisováno chování nabídky a poptávky v dokonale konkurenčním okolí. Na trhu práce je však velké množství vlivů, které vytvářejí podmínky nedokonalé konkurence.

Mezi projevy nedokonalé konkurence patří například mzdová strnulost, která popisuje mnohem pomalejší reakci mezd na změny na trhu práce než je tomu u cen na trhu výrobků a služeb. Rozhodování firem je omezeno pracovně právním zákonodárstvím, kolektivními smlouvami apod. (Macáková, 2005, s. 167)

V případě, že monopolní výhoda je na straně poptávky po práci mluvíme o monopsonu. Jediná firma zaměstnává lidi určité kvalifikace nebo je to jediný zaměstnavatel v dané oblasti. Monopsonista může ovlivnit mzdovou sazbu svých zaměstnanců, která není dána trhem. Monopol na straně nabídky práce je způsoben především působením odborových organizací. Odborové organizace jsou sdružení pracujících lidí, kteří se snaží ovlivnit nabídku práce, snaží se pro zaměstnance vybojovat lepší pracovní podmínky ve smyslu vyšších mezd, větší bezpečnosti práce apod. Kombinací monopsonu a odborových organizací vzniká tzv. bilaterální monopol. Mzdová sazba nelze předem určit, většinou zaleží na dohodě mezi oběma stranami. (Macáková, 2005, s. 167 - 172)

2 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost patří od 30. let 20. století k nejsledovanějším ukazatelům hospodářské politiky. Nezaměstnanost vzniká poruchami na trhu práce.

V ekonomii jsou nezaměstnaní klasifikováni jako lidé v produktivním věku, kteří nemají příjem ze zaměstnání nebo samostatně výdělečné činnosti. Tito lidé práci aktivně hledají a jsou ochotni do ní nastoupit. Existují však i nezaměstnaní lidé, kteří aktivně nehledají pracovní příležitosti a nejsou nikde registrováni, tak vzniká rozdíl mezi registrovanou nezaměstnaností a skutečnou nezaměstnaností, kdy skutečná nezaměstnanost je vždy o něco vyšší.

Ekonomicky aktivní obyvatelé jsou lidé starší 15 let, kteří vykonávají placenou práci.

Ekonomicky neaktivní obyvatelé jsou například studenti, důchodci, ženy v domácnosti či na mateřské dovolené apod. Obecně by se dalo říci, že do této skupiny patří lidé, kteří nemají práci a současně si žádnou práci nehledají.

2.1 Měření nezaměstnanosti

Nezaměstnanost se vyjadřuje pomocí ukazatele míry nezaměstnanosti

$$n = \frac{N}{L} \cdot 100(\%)$$

kde n je míra nezaměstnanosti, N je počet nezaměstnaných a L počet ekonomicky aktivních obyvatel. (Buchtová, 2002, s. 65)

K měření nezaměstnanosti se v České republice používají dvě metodiky. První metodika Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen MPSV) měří tzv. míru registrované nezaměstnanosti, kdy v čitateli za N dosazuje počet registrovaných uchazečů na Úřadu práce a ve jmenovateli za L součet počtu zaměstnaných podle Českého statistického úřadu (dále jen ČSÚ), počtu dosažitelných uchazečů a počtu cizinců pracujících v České republice. Tato metodika je MPSV používána od roku 2004 v rámci harmonizace s Evropskou Unií (dále jen EU), hned po jejím zavedení skokově poklesla nezaměstnanost o více než jeden procentní bod. (www.ekonomika.ihned.cz)

ČSÚ používá metodiku definovanou Mezinárodní organizací práce (ILO). Do čitatele je dosazena nezaměstnanost na základě výběrového šetření, které podle Dalibora Holého z ČSÚ zahrnuje 25 000 domácností. (www.ekonomika.ihned.cz)

Nelze jednoznačně určit, která z metodik je lepší, protože každá zkoumá nezaměstnanost z trochu jiného hlediska. Avšak pro mezinárodní srovnání je lepší metodika MPSV, která je používána Eurostatem. (www.ekonomika.ihned.cz)

2.2 Druhy nezaměstnanosti

Buchtová (2002, s. 66 - 68) dělí nezaměstnanost na 4 skupiny. Každá z těchto skupin má svoje konkrétní rysy a typické prvky.

Dobrovolná nezaměstnanost znamená upřednostňování volného času před výkonem práce, který je oceněn mzdou, za kterou nejsou ochotni pracovat. Dobrovolně

nezaměstnaní mohou mít nabídky práce, ale nejsou pro ně dostatečně finančně ohodnocené, a proto hledají práci jinou.

Frikční nezaměstnanost vzniká v důsledku neustálé fluktuace lidí mezi místy nebo pracovními příležitostmi. Na trhu neustále vznikají a zanikají nové společnosti, dochází k technologickým a organizačním změnám. Patří sem i lidé, kteří dobrovolně opustili svoje pracovní místo z důvodu hledání nové práce, stěhování apod.

Strukturální nezaměstnanosti postihuje některá odvětví či výroby a je důsledkem klesající poptávky po určité produkci statků či služeb. Strukturální nezaměstnanost je spojena s existencí bariér v pohybu pracovní síly (dopravní omezení, bydlení atd.) a je hlavním faktorem, který ovlivňuje regionální rozdíly v míře nezaměstnanosti.

Cyklická nezaměstnanost je ovlivněna výkonem ekonomiky, s poklesem výkonu narůstá, naopak při růstu výkonnosti ekonomiky je potlačována. Je-li cyklická nezaměstnanost pravidelná a spojená s přírodním cyklem, bývá nazývána jako nezaměstnanosti sezónní.

3 Vliv státu

Podpora v nezaměstnanosti i státní sociální podpora patří mezi transferové platby státu. Transferová platba představuje jednostranný výdaj, kdy plátce (např. stát) za tyto peníze nepožaduje žádné výrobky ani protislužby. Transferové platby zahrnují platby podpory v nezaměstnanosti, platby invalidních nebo starobních důchodů, či různé sociální dávky. (www.ecorp.euweb.cz)

Lednem 2012 začala nová sociální reforma v České republice (dále jen ČR). Cílem této reformy je zjednodušení systému sociální podpory, zefektivnění práce orgánů státní správy, dosažení maximální možné účelnosti dávek, snížení administrativní zátěže pro uživatele služeb, efektivní zacílení a zajištění adresnosti sociálních dávek. Nezměnily se pouze podmínky pro nezaměstnané, kterým se věnuji dále, ale také podmínky týkající se rodičovských příspěvků, osob zdravotně postižených, změnil se také zákoník práce a systém vyplácení dávek. (www.mpsv.cz)

3.1 Podpora v nezaměstnanosti

Podmínky pro získání podpory v nezaměstnanosti se téměř každý rok k 1. lednu mění. Poslední změna nastala 1. ledna 2012. Ke stejnému datu nastala i změna pravidel pro vstup do evidence uchazečů o zaměstnání na Úřad práce ČR (dále jen ÚP), který je zároveň jednou z podmínek pro získání podpory v nezaměstnanosti. (www.mpsv.cz)

3.2 Podmínky pro zařazení uchazeče do evidence ÚP

Uchazeč nesmí ukončit vhodné zaměstnání, které mu zprostředkoval ÚP, bez vážného důvodu sám nebo dohodou se zaměstnavatelem. Vhodné zaměstnání zprostředkované ÚP nesmí být ukončeno ani ze strany zaměstnavatele z důvodu hrubého porušení pracovních povinností. Při porušení těchto podmínek může být člověk evidován jak uchazeč o práci na ÚP až po uplynutí doby 6 měsíců od vzniku tohoto pracovního místa. (www.mpsv.cz)

3.3 Kritéria pro získání podpory v nezaměstnanosti a její výše

Podporu v nezaměstnanosti může získat občan s bydlištěm na území ČR, který zároveň získal alespoň 12 měsíců důchodového pojištění v rozhodném období. Délka rozhodného období byla změněna ze tří let na dva roky. Pro získání potřebné doby lze uplatnit i tzv. náhradní doby např. invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně, péče o dítě do čtyř let, doba výkonu veřejné služby nebo dlouhodobé dobrovolnické služby. (www.mpsv.cz)

Při výpočtu výše podpory v nezaměstnanosti se vychází z čistého průměrného měsíčního výdělku z posledního zaměstnání nebo posledního vyměřovacího základu v rozhodném období přepočteného na jeden měsíc.

Tabulka 1 Výše podpory v nezaměstnanosti (Zdroj: www.mpsv.cz)

Výše podpory v nezaměstnanosti	
První dva měsíce	65%
Další dva měsíce	50%
Po zbývajících podpůřčí dobu	45%

Pokud uchazeč ukončil zaměstnání sám nebo dohodou a neměl k tomu vážný důvod, výše podpory se mu automaticky sníží na 45 % po celou délku doby pobírání. (www.mpsv.cz)

Tabulka 2 Délka pobírání podpory v nezaměstnanosti (Zdroj: www.mpsv.cz)

Délka pobírání podpory v nezaměstnanosti	
do 50 let	5 měsíců
od 50 do 55 let	8 měsíců
více než 55 let	11 měsíců

Může také nastat situace, že začátek vyplácení podpory v nezaměstnanosti bude odložen a to v případech, kdy uchazeč o zaměstnání dostává zákonné odstupné, jak je stanoveno zákonem č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, odchodné nebo odbytné. Začátek vyplácení podpory následuje po skončení vyplácení odstupného, odchodného nebo odbytného. Délka ani výše podpory v nezaměstnanosti se nezmění. (www.mpsv.cz)

Při neplacení zákonného odstupného zaměstnavatelem dostane uchazeč 65 % výše odstupného od ÚP, který bude následně tuto částku po zaměstnavateli vymáhat.

Délka pobírání podpory je dále ovlivněna volbou tzv. veřejné služby. Nabídka veřejné služby může být v rozsahu až 20 hodin týdně nabídnuta uchazečům, kteří jsou na ÚP evidováni nepřetržitě po dobu delší než 2 měsíce. Odmítnutí nabídky veřejné služby pro uchazeče znamená vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání. Pojem veřejná služba představuje např. úklid veřejných prostranství a komunikací, práci v nemocnici a jiných veřejných budovách, ve školství, v oblasti životního prostředí a ochrany zvířat, v sociální, charitativní, sportovní oblasti. ÚP nabízí veřejnou službu přednostně dlouhodobě nebo opakovaně evidovaným uchazečům. (www.mpsv.cz)

3.4 Státní sociální podpora

Životní minimum je minimální společensky uznávaná hranice peněžních příjmů k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb.

Tabulka 3 Částky životního minima platné od 1. ledna 2012 za měsíc (Zdroj: www.mpsv.cz)

Pro jednotlivce	3 410 Kč
Pro první osobu v domácnosti	3 140 Kč
Pro druhou a další osobu v domácnosti, která není nezaopatřeným dítětem	2 830 Kč
Nezaopatřené dítě ve věku do 6 let	1 740 Kč
Nezaopatřené dítě ve věku 6 až 15 let	2 140 Kč
Nezaopatřené dítě ve věku 15 až 26 let	2 450 Kč

Tabulka 4 Příklady životního minima různých typů domácností za měsíc (Zdroj: www.mpsv.cz)

Jednotlivec	3 410 Kč
2 dospělí	$3\,140 + 2\,830 =$ 5 970 Kč
1 dospělý, 1 dítě ve věku 5 let	$3\,140 + 1\,740 =$ 4 880 Kč
2 dospělí, 1 dítě ve věku 5 let	$3\,140 + 2\,830 + 1\,740 =$ 7 710 Kč
2 dospělí, 2 děti ve věku 8 a 16 let	$3\,140 + 2\,830 + 2\,140 + 2\,450 =$ 10 560 Kč
2 dospělí, 3 děti ve věku 5, 8 a 16 let	$3\,140 + 2\,830 + 1\,740 + 2\,140 + 2\,450 =$ 12 300 Kč

Pravidelný termín valorizace, navyšování životního a existenčního minima podle skutečného vývoje spotřebitelských cen, je stanoven na 1. ledna, pokud nárůst nákladů na výživu a ostatní základní osobní potřeby přesáhne 5 % ve stanoveném rozhodném období. K navyšování dochází na základě nařízení vlády. (www.mpsv.cz)

Existenční minimum je minimální hranice peněžních příjmů, které se považuje za nezbytně nutné k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb na úrovni umožňující přežití. Výše existenčního minima, platná od 1. ledna 2012, je stanovena ve výši 2 200 Kč za měsíc. (www.mpsv.cz)

Systém státní sociální podpory je upraven zákonem č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. Příjmy rozhodující o nároku na dávky státní sociální podpory jsou především příjmy ze závislé činnosti, příjmy z podnikání nebo jiné samostatně výdělečné činnosti a dále dávky nemocenského a důchodového pojištění a podpora v nezaměstnanosti. Do rozhodného příjmu se započítávají tzv. čisté příjmy. Mezi čisté příjmy, které se nezapočítávají, patří například stipendium, odměna dárce krve, sociální výpomoc poskytovaná zaměstnavatelem, náhrady škody apod. Žádost o poskytování dávek státní sociální podpory vyřizují krajské pobočky Úřadu práce ČR podle místa trvalého pobytu osoby, která má nárok na dávku. Příklady dávek sociální podpory jsou přídavek na dítě, rodičovský příspěvek, příspěvek na bydlení, porodné, pohřebné, odměna pěstouna nebo dávky pěstounské péče. (www.mpsv.cz)

Po ukončení vyplácení podpory v nezaměstnanosti má nezaměstnaný, jehož příjmy jsou na hranici životního minima, nárok na státní sociální podporu, lze požádat o přídavek na děti a příspěvek na pokrytí nákladů na bydlení. Pro udělení je však nutné splnit stanovené podmínky. (www.mpsv.cz)

Přídavek na dítě je vyplácen rodinám s příjmem do 2,4násobku životního minima.

Životní ani existenční minimum nezahrnují nezbytné náklady na bydlení. Na příspěvek na bydlení má nárok rodina či jednotlivec s nízkými příjmy. Posuzují se příjmy všech členů rodiny, kteří jsou v daném místě přihlášení k trvalému pobytu. Pokud 30 % všech těchto příjmů nestačí k pokrytí nákladů na bydlení a zároveň jsou nižší než normou stanovené náklady na bydlení, má žádající osoba nárok na příspěvek na bydlení. Výplata příspěvku je časově omezena na 84 měsíců. (www.mpsv.cz)

3.5 Aktivní politika nezaměstnanosti

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti říká: „Aktivní politika zaměstnanosti je souhrn opatření směřujících k zajištění maximální možné úrovně zaměstnanosti.“ Na zabezpečení se podílí Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, Úřad práce ČR a další subjekty.

Mezi nástroje aktivní politiky zaměstnanosti patří:

- Rekvalifikace – zvyšování dosavadní kvalifikace či získávání kvalifikace nové
- Investiční pobídky – hmotná podpora pro vytváření nových pracovních míst a rekvalifikaci nebo školení nových zaměstnanců
- Veřejně prospěšné práce – práce trvající maximálně 12 po sobě jdoucích měsíců ve prospěch obcí, státních nebo obecně prospěšných institucí
- Společensky účelná pracovní místa – pracovní místa zřizovaná zaměstnavatelem po dohodě s ÚP pro uchazeče, kterým nelze jinak zajistit práci
- Překlenovací příspěvek – finanční pomoc pro osobu samostatně výdělečně činnou na úhradu provozních nákladů
- Příspěvek na zapracování – příspěvek pro zaměstnavatele, který zaměstná uchazeče o zaměstnání, kterému ÚP věnuje zvýšenou péči.
- Příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program – příspěvek pro zaměstnavatele, který přechází na nový podnikatelský program a nemůže zabezpečit zaměstnancům práci v rozsahu stanovené týdenní pracovní doby

Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti lze uplatnit pouze za určitých podmínek, které jsou blíže specifikované v zákoně č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. (www.business.center.cz)

4 Ekonomické dopady nezaměstnanosti

Z ekonomického pohledu nejsou například optimálně využity výrobní faktory, což přináší zvýšené nároky na státní rozpočet z hlediska nenávratných výdajů – transferů, ve formě vyplácení podpor v nezaměstnanosti (viz kapitola 3.1 Podpora v nezaměstnanosti a kapitola 3.4 Státní sociální podpora), absence daňových příjmů i vytváření hrubého domácího produktu.

Dalšími nenávratnými výdaji státního rozpočtu jsou kapitálové výdaje, z pohledu nezaměstnanosti zejména financování veřejné správy.

Zaměstnaní lidé znamenají přínos pro stát, odvádějí daň z příjmu fyzických osob, odvádějí sociální a zdravotní pojištění a přispívají k tvorbě hrubého domácího produktu. Stát za ně ovšem platí nemocenskou a s každou zaměstnanou osobou se mírně zvyšují výdaje na důchody.

Při ekonomickém růstu by mělo zároveň docházet k růstu nabídky pracovních míst. Mezi rychlým ekonomickým růstem a nízkou nezaměstnaností však neexistuje přímý vzájemný vztah. Díky vývoji technologií a techniky může totiž dojít k růstu hrubého domácího produktu za použití menšího množství práce. (Mareš, 1994, s. 45 - 46)

5 Sociální dopad nezaměstnanosti

Nezaměstnanost představuje složitý sociální jev i proces. Za hlavní příčiny nezaměstnanosti se dají považovat například:

- technický rozvoj, automatizace, elektronizace a robotizace, které nahrazují lidskou práci
- prodlužování pracovního dne a navýšení přesčasových hodin, díky kterým lze dosáhnout snížení počtu pracovních míst
- likvidace drobných podnikatelů kvůli vysoké zadluženosti

Určitá míra nezaměstnanosti má i své pozitivní stránky, vznikají totiž nové příležitosti pro přesun pracovních sil do prosperujících podniků, upevňuje se pracovní morálka a zvyšuje se zájem o dosažení vyšší kvalifikace v oboru. (Nový, 2002, s. 111)

Práce není pouze důležitý zdroj příjmů přinášející materiální prospěch, je také velice důležitá z hlediska seberealizace a společenské užitečnosti. Díky práci člověk potkává nové lidi a uzavírá nová přátelství. (Buchtová, 2012, s. 75)

Náhlá a neočekávaná ztráta práce je stále traumatizujícím zážitkem i přesto, že nezaměstnanému přibývá volný čas a má šanci začít novou pracovní kariéru. Nedobrovolné vyřazení ze skupiny pracujících má negativní sociální, psychologické, ale i zdravotní následky. S dlouhodobou nezaměstnaností se také vytrácí smysl života, dochází k omezení sociálních kontaktů s přáteli a k narušení pravidelného denního pracovního rytmu člověka a změně vnímání času. (Buchtová, 2012, s. 76)

Pracovní prostředí se za poslední roky změnilo. Většina zaměstnavatelů požaduje vysoké pracovní nasazení, časovou přizpůsobivost a flexibilní intelektuální nároky. Požadavky tohoto typu se mohou zdát diskriminující obzvláště pro skupinu obtížně vzdělatelných lidí. (Buchtová, 2012, s. 12)

5.1 Životní úroveň

Při ztrátě zaměstnání dochází ke snížení příjmu, jediným příjmem nezaměstnaného je často pouze podpora v nezaměstnanosti nebo sociální podpora, což znamená nejen pro člověka bez zaměstnání ale i pro jeho rodinu snížení životní úrovně. Nízká životní úroveň není vždy přímo spjatá s nezaměstnaností, ne všichni chudí jsou nezaměstnaní. K chudobě vede především nezaměstnanost dlouhodobá. Příjemci podpory v nezaměstnanosti patří k těm šťastnějším, i když její výše téměř nestačí na pokrytí základních potřeb rodiny, stále se jedná o důležitý příjem. (Mareš, 1994, s. 63 - 64)

Mnoho nezaměstnaných podporu v nezaměstnanosti nepobírá, buď proto, že nesplňují podmínky pro poskytování, nebo proto, že již vyčerpali dobu, po kterou je tato podpora poskytována. Tito lidé pak mají nárok na podstatně nižší sociální podporu stanovenou na základě životního minima. Lidé, kteří o sociální podporu zažádají, musí doložit dokumenty o jejich finanční a majetkové situaci. Místní úřady pak podle nich rozhodnou, zda má žadatel na podporu nárok či nikoli. Pokud tedy člověk žije například

s rodiči či partnerem s dostatečně vysokým příjmem k uspokojení základních potřeb všech členů domácnosti, žádost bude s velkou pravděpodobností zamítnuta.

Ještě větší finanční problémy přináší nezaměstnanost mentálně a fyzicky handicapovaným, nemocným, diabetikům apod. (Mareš, 1994, s. 63 - 64)

5.2 Rizikové skupiny

Nezaměstnanost neohrožuje všechny stejně. Existují tzv. rizikové skupiny lidí, u kterých je riziko nezaměstnanosti větší než u ostatních. Jednu z rizikových skupin tvoří lidé s nedostatečnou kvalifikací nebo nedokončeným vzděláním. Ne vždy je právě kvalifikace rozhodujícím faktorem pro nepřijetí, jistě znáte ze svého okolí člověka s nižším vzděláním, ale dobrým pracovním místem. Pro další rizikové skupiny je typický věk, a to věk do 25 let, vzhledem k nedostatečné praxi nebo věk nad 50 let. Člověk starší 50 let bývá považován za méně přizpůsobivého, flexibilního a perspektivního, velký vliv na tento názor má rychlý rozvoj technologií. Pokud se na riziko ztráty zaměstnání podíváme z pohledu muže a ženy, pak do rizikové skupiny patří právě ženy a to zejména s nižší profesní kvalifikací. Sociálním handicapem u žen je očekávaný odchod na mateřskou dovolenou a péče o dítě. Lidé z nižších sociálních vrstev či příslušníci menšin (především Romové) a přistěhovalci jsou znevýhodněni i přes snahu kompenzace ze strany státu. Méně atraktivní zaměstnanci pro většinu zaměstnavatelů jsou lidé se změněnou pracovní schopností, kteří nestačí tempu a pracovním nárokům určených pracovními normami. Poslední rizikovou skupinu tvoří lidé se sklonem ke konzumaci alkoholu, drog a lidé s asociálním chováním a problémy s kriminalitou. (Vágnerová, 2004, s. 732 - 733)

5.3 Role nezaměstnaného

I dnes je nezaměstnanost chápána spíše jako selhání jedince než selhání společnosti. Mnoho lidí si neuvědomuje, že ztráta zaměstnání může potkat kohokoli a zcela nečekaně. Na nezaměstnané se proto pohlíží jako na skupinu lidí, která pracovat nechce nebo je neschopná. Tento postoj veřejnosti má velký vliv na sebehodnocení nezaměstnaného jedince. (Vágnerová, 2004, s. 744)

Nezaměstnanost přináší také sociální izolaci. Jak popisuje Vágnerová (2004, s. 744): „Člověk už není elektrikářem, prodavačem, učitelem, z profesního hlediska už není

nikým.“ Mareš (1994, s. 77) vysvětluje ztrátu zaměstnání: „ Je to totéž, jako být negramotný, neschopný, ponížený. Člověk nikam nepatří a nemá nic chtít.“ Ještě složitější situace nastává u lidí, kterým chybí sociální vazby např. mezi členy rodiny nebo v zájmové skupině, protože si nemají s kým o svých pocitech promluvit. Dlouhodobě nezaměstnaní lidé na získání lepšího sociálního statusu rezignují a začínají si vytvářet sociální vazby mezi lidmi ve stejné životní situaci, vytváří se tak nová sociální kategorie, která bývá označována jako underclass neboli třída deklasovaných. (Mareš, 1994, s. 77, Vágnerová, 2004, s. 744)

5.4 Rodina nezaměstnaného

Ztráta práce člena rodiny je zátěží pro celou rodinu. Změní se stereotyp rodinného života a vlivem nedostatku finančních prostředků dojde k omezení uspokojení některých potřeb jednotlivých členů rodiny. Nezaměstnaný člen rodiny se může také stát, díky jeho neustálé přítomnosti, rušivým elementem rodiny. Člověk bez práce omezuje kontakt s lidmi mimo rodinu, a tak si vyžaduje větší pozornost od členů rodiny, chce si povídat, obzvláště pokud ostatní členové rodiny pracují a on jako nezaměstnaný je doma celý den sám. To vše může způsobit krizi a následný rozpad rodiny. Rozvodovost v ČR je vysoká, v rodinách nezaměstnaných je až dvojnásobně vysoká v porovnání s populačním průměrem. (Vágnerová, 2004, s. 745 - 747)

6 Psychologický dopad nezaměstnanosti

Ztráta práce znamená pro jedince nejen pokles životní úrovně (hraničící často až s chudobou), ale také řadu dalších negativních osobnostních změn. Psychologické výzkumy dlouhodobě nezaměstnaných lidí zjišťují jejich dlouhodobé strádání ze ztráty práce, pokles sebevědomí a sebeúcty, pocit neužitečnosti a beznaděje.

6.1 Reakce na ztrátu zaměstnání

Ztráta zaměstnání ve většině případů pro člověka znamená traumatizující zážitek, který je často spojen s dlouhodobým stresem. Reakce na nově vzniklou situaci Vágnerová (2004, s. 734 - 735) dělí na pět po sobě jdoucích fází.

Jako první nastává **fáze šoku**. Takto se cítí téměř polovina nezaměstnaných, kteří nevěří, že se ocitli bez práce. Při ztrátě zaměstnání může naopak nastat i dočasný pocit úlevy, protože člověk má k dispozici mnohem více volného času.

Následuje **fáze optimismu** a aktivního hledání nového pracovního místa. Člověk věří, že si brzy najde nové zaměstnání a aktivně se shánění věnuje sám. Avšak pokud si nezaměstnaný nenajde zaměstnání v krátké době nebo nemá alespoň malou naději, optimismus se záhy vytrácí.

Zhruba po šesti měsících bez práce nastává přechod do **fáze dlouhodobé nezaměstnanosti**. Typickým znakem pro tohle období je pesimismus. Nezaměstnaný si více uvědomuje svoje ohrožení a závažnost situace. Přemýšlí o minulosti a přítomnosti, budoucnost není schopen a ani nechce předvídat. V tuto chvíli je důležitá subjektivní míra prožívání dané situace.

Pro **fázi adaptace** na nový životní styl, životní styl nezaměstnaného, je příznačná rezignace, ztráta naděje, pasivita a apatie. Jedinec přestává aktivně hledat novou práci. Dlouhodobě nezaměstnaní mají nízké sebevědomí a trpí pocity bezmocnosti.

Dříve či později si téměř každý nové zaměstnání najde. Vhodné pracovní místo může být v průběhu jeho nezaměstnanosti nově vytvořeno nebo nezaměstnaný snížil svoje požadavky na platové ohodnocení či pracovní podmínky. Čím déle období nezaměstnanosti trvá, tím více se člověk stává nedůvěřivým. Tato fáze je nazývána jako **fáze nedůvěry**. Složitější je i pozdější přizpůsobení z pasivní role, kdy nezaměstnaný změnil životní styl, odvykl si pravidelně chodit do zaměstnání, potkávat se každý den se svými spolupracovníky, ráno brzy vstávat apod. V poslední fázi je také sebedůvěra jedince na poměrně nízké úrovni a mezi novými kolegy, kteří mají svoji práci zažitou, si může připadat neschopný.

6.2 Nezaměstnanost z pohledu muže a ženy

Nezaměstnanost je rozdílně vnímána také z pohledu muže a ženy. Nezaměstnanost žen je závažný problém na celém světě. Na trhu práce dochází k upřednostňování mužské práce před ženskou, ženy bývají propouštěny dříve, pokud nemají dostatečnou kvalifikaci, než muži a najít nové místo je pro ně složitější. Podle Vágnerové (2004) je 76 % nezaměstnaných žen pouze vyučených nebo bez žádné kvalifikace. Další

handicapem žen je vidina těhotenství a péče o dítě. V rodině s dětmi je to často žena, kdo zůstane doma, když je dítě nemocné, protože muž má větší příjem. Častá absence v zaměstnání se však nelíbí zaměstnavatelům. (Vágnerová 2004, s. 740)

Také význam profesní role se liší, a proto i ztráta zaměstnání je posuzována odlišně. Když žena přijde o práci, není z pohledu společnosti tak stigmatizována jako muž ve stejné situaci, práce v domácnosti je dnes brána za přijatelnou alternativu. Obzvláště krátkodobá nezaměstnanost je ženami vnímána pozitivně, protože žena má najednou dostatek času na domácnost. Mladé ženy řeší nezaměstnanost těhotenstvím, mateřství je považováno za plnohodnotnou náhradu profese. Neznamená to však, že by ztráta práce nebyla pro ženu stresující situací. Na rozdíl od mužů nezaměstnané ženy více trpí pocity sklíčenosti, jsou úzkostnější, depresivnější, přecitlivělé a bezradné. (Buchtová 2002, s. 100, Mareš, 1994, s. 67 - 68, Vágnerová, 2004, s. 741)

Mužům je prisuzována role živitele. Ztráta zaměstnání je pak chápána jako větší problém. Jejich přístup k řešení problému je aktivnější a zaujímají ofenzivnější postoj, i když se cítí rozladění, podráždění a po psychické stránce napnutí. V současné době je stále častější jev, kdy místo ženy na mateřskou dovolenou nastoupí muž. Děje se tomu tak, především v situacích, kdy žena buduje kariéru a nechce o svoje pracovní místo během mateřské dovolené přijít nebo když má žena citelně větší příjem než muž. (Buchtová 2002, s. 100, Mareš 1994, s. 67 - 68, Vágnerová, 2004, s. 741)

Nezaměstnanost je ještě větším problémem u neúplných rodin, které se díky ní dostanou do složité životní i sociální situace.

PRAKTICKÁ ČÁST

7 Historie nezaměstnanosti v České republice

Nezaměstnanost je jeden z nejsledovanějších a nejdiskutovanějších jevů tržního hospodářství. Podoba a vnímání nezaměstnanosti se v minulosti měnily. V historii neexistovala masová nezaměstnanost, v době otrokářství byl lid k práci přímo nucen, v době feudalismu nevolníci sloužili svému pánu, aby jim bylo umožněno využití výhod z toho plynoucích, a ani v centrálně plánované ekonomice nebyla masová nezaměstnanost zaznamenána, protože veškerá pracovní síla byla přerozdělována bez ohledu na tržní mechanismus. (Mareš, 1994, s. 35)

O nezaměstnanosti se začíná mluvit až s přechodem k tržnímu hospodářství po průmyslové revoluci. První vážné debaty na téma nezaměstnanosti se objevily na začátku 19. století. Až do 30. let se situace v Československu vyvíjela relativně příznivě. Zlom nastal díky krizi v průmyslu v 30. letech. Od roku 1920 do roku 1930 se počet nezaměstnaných v Československu zečtyřnásobil. Nezaměstnanost se týkala přibližně 20 % populace. Dalším znakem nezaměstnanosti v 30. letech byl pokles mezd pracovníků. S pracovní silou se zacházelo jako se zbožím, kdy s rostoucí nabídkou klesá cena, ale tento způsob bohužel nevedl k zvýšené zaměstnanosti. (Mareš, 1994, s. 35 - 38)

S 2. světovou válkou opět přichází téměř plná zaměstnanost, ale také obava z opakující se krize z 30. let. Plná zaměstnanost byla držena uměle i za cenu zbytečné nadvýroby. V první polovině 90. let se plná zaměstnanost zvolna snižovala a narůstal počet nezaměstnaných. Ve druhé polovině 90. let v důsledku restrukturalizace zastaralého průmyslu nezaměstnanost v České republice prudce stoupla. Do roku 1996 se míra nezaměstnanosti držela pod 3,5 %, od roku 1997 docházelo k neustálému nárůstu lidí bez práce. (www.e-polis.cz)

Zatímco se počet nezaměstnaných od roku 1995 pravidelně zvyšoval, od roku 2005 jejich počet rychle klesal. V letech 2008 a 2009 byl zaznamenán nárůst nezaměstnanosti zapříčiněný ekonomickou krizí. Důsledky krize se neprojeví ve všech oblastech národního hospodářství stejně. Počet nezaměstnaných se značně zvýšil ve zpracovatelském průmyslu, ale také v ubytování a stravování, v administrativě a

podpůrných činnostech, v dopravě a ve veřejné správě. V roce 2011 byla podle MPVS míra nezaměstnanosti v České republice 8,6 %. (www.czso.cz, www.mpsv.cz)

8 Třebíčsko

Třebíčsko se nachází uprostřed České republiky na jihovýchodě Kraje Vysočina. Tento region je typický velkým počtem menších obcí roztroušených mezi rybníky, potoky, poli, loukami, lesy a remízky. Okres Třebíč tvoří 167 obcí, včetně 3 s rozšířenou působností (Moravské Budějovice, Náměšť nad Oslavou, Třebíč). Okres Třebíč je rozdělen na 8 mikroregionů: Okříšky, Třebíč, Budišov, Náměšť nad Oslavou, Hrotopovice, Jaroměřice nad Rokytnou, Moravské Budějovice a Jemnice. (Mužík, 2011, s. 2 - 3, www.mpsv.cz, www.trasovnik.cz)

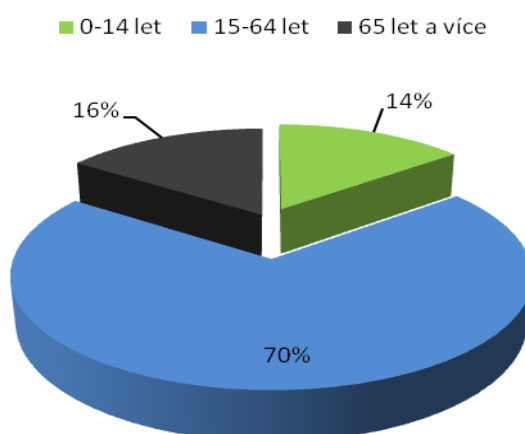
Obrázek 1 Mapa okresu Třebíč v kontextu Kraje Vysočina (Zdroj: Mužík, 2010 s. 2)

8.1 Rozloha

Okres Třebíč je druhý největší okres Kraje Vysočina. Jeho rozloha činí 1 463 km², což odpovídá 21,5 % z celkové plochy kraje. Zemědělská půda tvoří 66,1 %, lesy pokrývají 27,9 % plochy okresu, a řadí ho tak na poslední místo v zalesněných plochách kraje. (www.komora.cz, www.czso.cz)

8.2 Obyvatelstvo

Podle posledního Sčítání lidí, domů a bytů z roku 2011 žije Třebíčsku 113 748 obyvatel, a tak se okres Třebíč řadí z pohledu počtu obyvatel na druhé místo v Kraji Vysočina¹. Průměrný věk v okrese je 40,6 let, průměrný věk u mužů se pohybuje kolem 39,2 let, u žen je průměrný věk o něco vyšší a to 42 let. V roce 2010 se narodilo 1 110 osob a zemřelo 1 109 osob, to znamená, že se počet obyvatel téměř nezměnil. V témže roce se o 223 lidí více odstěhovalo, než přistěhovalo. (www.czso.cz)

Graf 3 Věková struktura obyvatelstva v okrese Třebíč (Vlastní graf)

8.3 Silné a slabé stránky okresu

Silnou stránkou okresu Třebíč je jeho kulturní bohatství. Mezi nejznámější kulturní památky patří barokní zámek v Jaroměřicích nad Rokytnou, renesanční zámek v Náměšti nad Oslavou, Dalešický pivovar, proslavený díky filmu Postřižiny. Turisticky nejlákavější jsou památky zapsané do Seznamu světového a kulturního dědictví UNESCO - trebičský zámek, bazilika sv. Prokopa a židovské město.

Další výhodou okresu je čisté životní prostředí, díky kterému se řadí mezi ekologicky nejčistší regiony v ČR, což dává prostor k rozvoji služeb v oblasti agroturistiky a cykloturistiky.

Největší nevýhodou regionu je jeho odlehlá poloha od hlavních dopravních tepen, jako je například dálnice. Jak již bylo uvedeno dříve, okres se skládá z mnoha menších

¹ Nejlidnatějším okresem Kraje Vysočina podle Sčítání lidí, domů a bytů je Žďár nad Sázavou.

vesnic, ale dopravní dostupnost do větších měst je poměrně špatná. Lákadlem není ani dlouhodobě podprůměrná úroveň mezd.

8.4 Největší zaměstnavatelé

Okres Třebíč má průmyslově-zemědělský charakter. Zemědělský podíl se však rok od roku snižuje. Nejvýznamnější zaměstnavatelé působí v automobilovém, strojírenském a energetickém průmyslu, patří mezi ně například: Nemocnice v Třebíči, PBS Industry, a.s., Jaderná elektrárny Dukovany, ČEZ a.s., MANN + HUMMEL (CZ), s.r.o., BEL sýry Česko, a.s. Společnost ČEZ, a.s. spolupracuje na vzdělání svých budoucích zaměstnanců se Střední průmyslovou školou Třebíč. Výsledným produktem spolupráce je projekt s názvem Vzdělání energetiků na Vysočině, partnerem projektu je i Kraj Vysočina. Cílem projektu je vytvoření vzdělávacího střediska, které mimo možnosti odborného výcviku nabízí i technické zajištění a odborný pedagogický tým. Projekt byl zahájen 1. 10. 2008 a předpokládaný termín dokončení je 30. 9. 2013, náklady na první etapu byly vyčísleny na 18,5 mil. Kč. (Mužík, 2010, s. 4, www.spst.cz)

Dopravní dostupnost je velice omezena, a proto zde není zájem investorů vstoupit do regionu. Ani mzdy nepatří mezi lákadla zaměstnavatelů, úroveň mezd se dlouhodobě pohybuje pod celorepublikovým průměrem. Průměrná mzda v okrese Třebíč podle místního šetření ÚP² činila ke konci roku 2011 20 449 Kč, podle ČSÚ průměrná mzda v ČR v roce 2011 byla 24 319 Kč, spotřebitelské ceny se zvýšily o 1,6 %, zatímco reálná mzda vzrostla pouze o 0,3 %. (Mužík, 2010, s. 3, www.czso.cz)

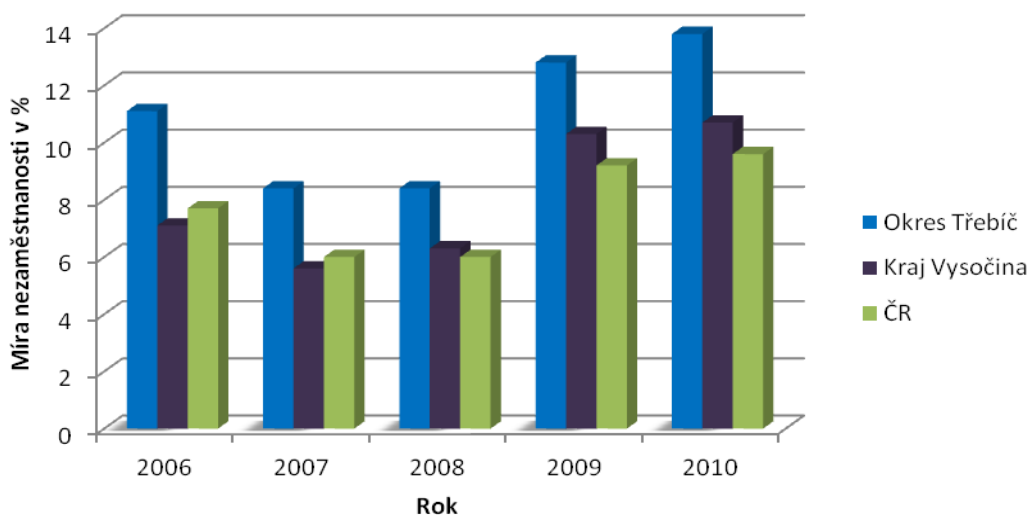
8.5 Vývoj nezaměstnanosti v okrese

V roce 2005 dosahovala míra nezaměstnanosti v okrese Třebíč 13 %. Následující rok byl zaznamenán pokles míry nezaměstnanosti, což způsobila rozšířená nabídka pracovních míst. V roce 2007 pokračovala klesající tendence z roku 2006 a na konci roku míra nezaměstnanosti klesla na hodnotu 8,4 %. K nárůstu nezaměstnanosti došlo v posledním čtvrtletí roku 2008, tento nárůst byl způsoben především ukončováním sezónních prací a klesající poptávkou u zahraničních odběratelů. Rok 2009 byl výrazně ovlivněn hospodářskou situací v České republice, kdy se ekonomika dostala do recese. Ve čtvrtém čtvrtletí roku 2009 se hodnota míry nezaměstnanosti vyšplhala na 12,8 %.

---

² Informace o mzdě byly zjištěny pouze od vybraného vzorku zaměstnavatelů

Na konci roku 2010 byl evidován razantní nárůst počtu uchazečů o zaměstnání, což způsobilo schválené zavedení změn podmínek evidence uchazečů o zaměstnání vycházející z novely zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, platné od 1. 1. 2011. (Vybíralová, 2006, s. 20; Uhlířová, 2007, s. 21; Uhlířová, 2008, s. 20; Mužík, 2009, s. 8; Mužík, 2010, s. 12, www.czso.cz)

Graf 4 Srovnání vývoje míry nezaměstnanosti (Vlastní graf)

9 Metoda hodnocení dotazníků

Pro účely bakalářské práce bylo v dubnu 2012 rozdáno a rozesláno 120 ks dotazníků viz Příloha 1. Návratnost byla 87,5 %. U nevrácených dotazníků se nepodařilo zjistit důvod. Dotazníky byly mezi respondenty distribuovány dvěma způsoby. První část dotazníků (cca 50 ks) byla osobně rozdána na Úřadu práce v Třebíči a druhá část dotazníků byla respondentů zaslána e-mailem. Při osobním rozdávání jsem se setkala s odmítnutím vyplnění dotazníku u téměř čtvrtiny dotázaných. U těchto osob nebyl udán důvod odmítnutí. Myslím si, že vliv z určité části mělo i prostředí, ve kterém k výzkumu došlo.

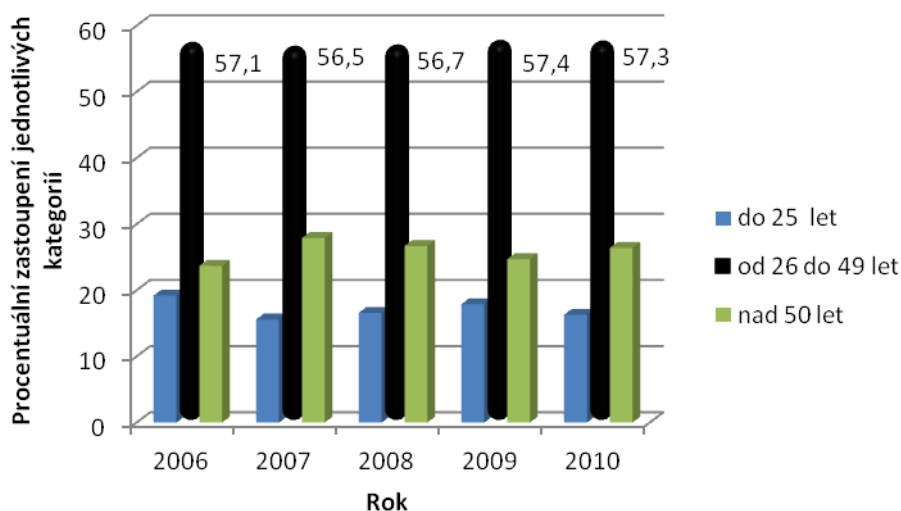
Dotazník byl sestaven za účelem zjištění názorů nezaměstnaných z okresu Třebíč. Dotazy byly soustředěny na oblast ekonomickou, sociální a psychologickou. Cílovou skupinu tvořili nezaměstnané osoby z okresu Třebíč.

Hodnocení odpovědí bylo provedeno kvantitativní analýzou, která ukazuje zastoupení názorů v celkovém počtu odpovědí. Nejedná se o hloubkový průzkum, ale o statistické

vyjádření odpovědí respondentů. Pokud je to možné, odpovědi jsou dále srovnávány se statistickými daty poskytnutými ÚP v Třebíči.

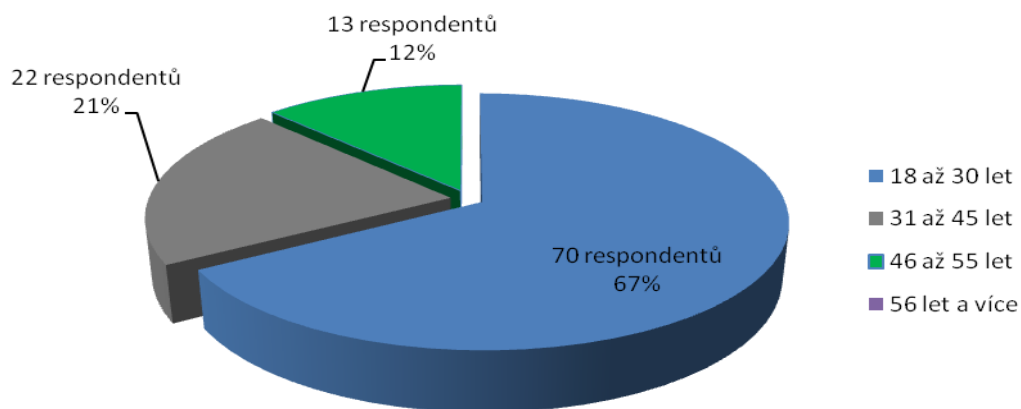
9.1 Věková struktura uchazečů o zaměstnání

Jak již bylo uvedeno dříve lidé do věku 25 let a lidé nad 50 let patří mezi rizikové skupiny. V roce 2010 tvořily rizikové skupiny 42,7 % ze všech nezaměstnaných, výrazněji byla zastoupena skupina osob nad 50 let.

Graf 5 Procentuální zastoupení věkových kategorií v okrese Třebíč k 31. 12. 2011

Na základě dotazníkového šetření 67 % dotazovaných patří do skupiny ve věku od 18 do 30 let. Druhou nejpočetnější skupinou jsou lidé ve věku od 31 do 45 let, zastoupeni v 21 % respondentů. Ve věku 46 až 55 let bylo 12 % dotazovaných. Mezi respondenty nebyl zastoupen nikdo patřící ke skupině osob nad 55 let. (Mužík, 2010, s. 14)

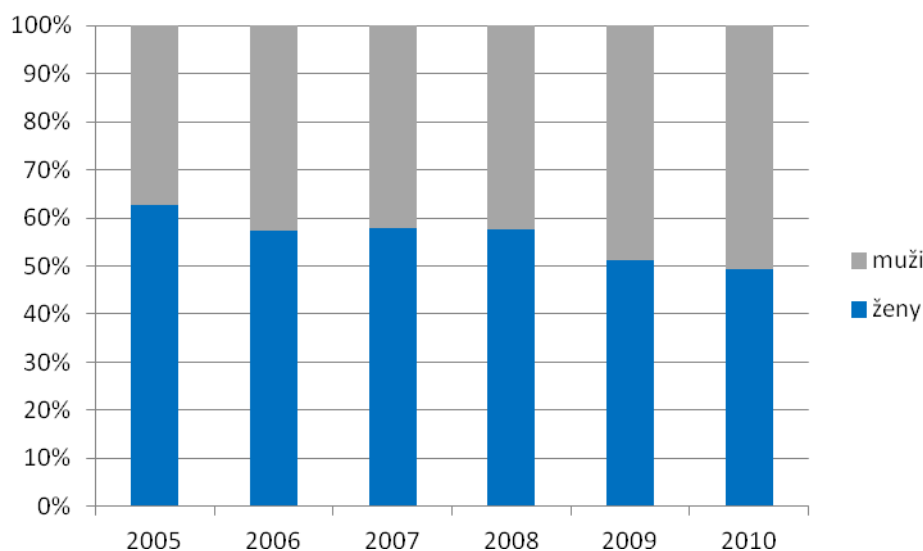

Graf 6 Věková struktura respondentů (Vlastní graf)

V porovnání s údaji vykazovanými Úřadem práce v Třebíči se věková struktura liší. Tento rozdíl je pravděpodobně způsoben zvolenou formou dotazování – rozesílání dotazníků e-mailem, kdy většina kontaktů v e-mailovém adresáři obsahuje kontakty na osoby podobného věku jako je majitel e-mailové adresy. Další příčinou může být i omezenější počítačová gramotnost starších osob.

9.2 Vliv pohlaví

Níže uvedený graf ukazuje poměrové srovnání nezaměstnaných mužů a žen. V roce 2005 převažovaly nezaměstnané ženy o 25,2 %, v roce 2006 došlo ke snížení nezaměstnanosti žen o 10,6 procentního bodu. Následující rok došlo opět k mírnému nárůstu nezaměstnaných žen v porovnání s nezaměstnanými muži. Rok 2008 se velmi podobal roku předešlému. Od roku 2009 se poměr těchto dvou skupin začal vyrovnávat a v roce 2010 dokonce nezaměstnaní muži převažují nad nezaměstnanými ženami, pouze však o 1,2 procentního bodu. V současné době se tady nedá říci, že by pohlaví bylo rizikovým faktorem z pohledu nezaměstnanosti v okrese Třebíč. Při porovnání ukazatelů z minulosti se více rizikovým zdá ženské pohlaví. (Vybíralová, 2006, s. 21; Uhlířová, 2007, s. 22; Uhlířová, 2008, s. 22; Mužík, 2009, s. 10; Mužík, 2010, s. 14)

Graf 7 Vývoj nezaměstnanosti z pohledu mužů a žen (Vlastní graf)

Poměr dotazovaných osob z pohledu pohlaví byl 60 % žen, 63 dotazovaných a 40 % mužů, 42 dotazovaných. Rozdíl mezi nezaměstnanými muži a ženami není tedy nijak

výrazný. Věřím, že s větším vzorkem respondentů by se procentuální rozdíl snížil a výsledky by se tak ještě více přiblížily statistice ÚP Třebíč.

9.3 Vzdělanostní struktura uchazečů

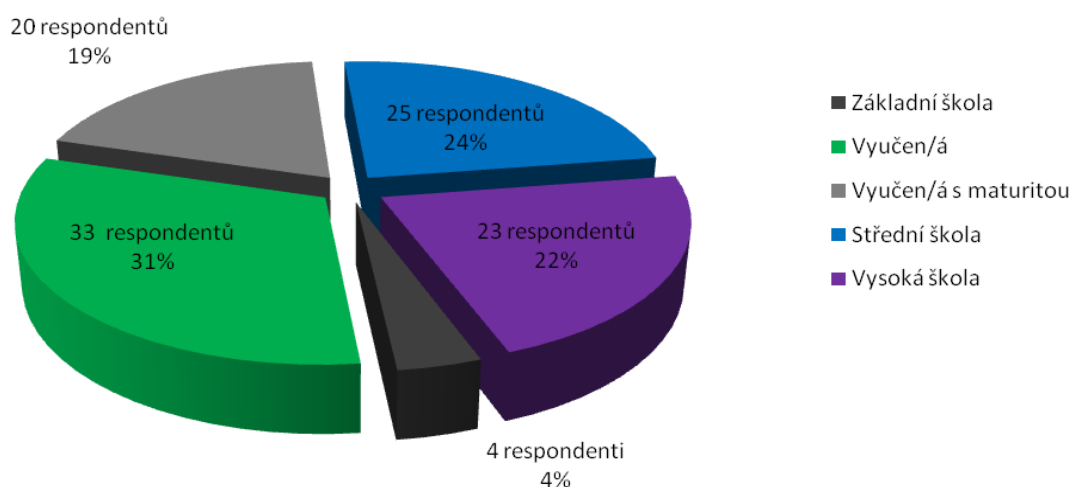
Vzhledem k charakteru zaměstnavatelů je v okrese Třebíč největší zájem o osoby se středním odborným vzděláním ukončeným vyučením, v roce 2010 byl tento požadavek u necelých 45 % nabízených pracovních míst. Druhá nejžádanější úroveň vzdělání v roce 2010 byla na vzdělání taktéž střední odborné, ale zakončené maturitní zkouškou. Z nabízených pracovních míst byla tato podmínka u necelých 26 % míst. (Mužík, 2010, s. 17)

Tabulka 5 Vzdělanostní struktura podle ÚP Třebíč (Vlastní tabulka)

	2006	2007	2008	2009	2010
neúplné, základní vzdělání	20,2	21,8	19,9	16,5	16,4
nižší střední vzdělání	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0
nižší střední odborné	1,8	1,7	2,1	1,8	2,1
střed. odborné s vyuč.listem	50,0	47,8	47,6	52,8	52,4
stř. nebo stř.odb. bez mat.i vyuč. listu	0,9	1,1	1,0	0,7	0,7
ÚSV	2,4	2,2	2,3	2,1	2,0
ÚSO s vyučením i maturitou	4,7	4,5	5,4	5,4	5,2
ÚSO s maturitou (bez vyuč.)	16,4	17,0	17,3	15,8	16,3
vyšší odborné vzdělání	0,7	0,6	0,6	0,7	0,7
bakalářské vzdělání	0,5	0,3	0,7	0,9	1,0
vysokoškolské	2,3	2,7	2,9	3,1	3,1
doktorské	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1

V dotazníku je vzdělání rozděleno pouze na 5 základních skupin. Podrobnější rozdělení, které je uváděno například ve statistikách ÚP v Třebíči, by mohlo být pro respondenty nejasné a matoucí.

Ze všech 105 dotázaných osob je 33 osob vyučeno (ukončili střední odborné vzdělání a dostali výuční list), 31 %, 25 osob má ukončené středoškolské vzdělání zakončené maturitní zkouškou, 23 dotázaných uvedlo nejvyšší dosažené vzdělání jako vysokoškolské, 21 %. U vysokoškolského vzdělání není rozlišeno, zda se jedná pouze o bakalářské, magisterské či inženýrské, nebo doktorské studium. Skupina 20 lidí uvedla svoje vzdělání jako střední odborné zakončené maturitní zkouškou, 19 % ze všech dotázaných. Nejmenší zastoupení měly osoby s pouhým základním vzděláním a to 4 %.

Graf 8 Vzdělanostní struktura dotazovaných (Vlastní graf)

Vzhledem k rozdílnému rozdělení vzdělanostní struktury se dá jen velmi těžce porovnat zjištěný stav se statistikami ÚP Třebíč.

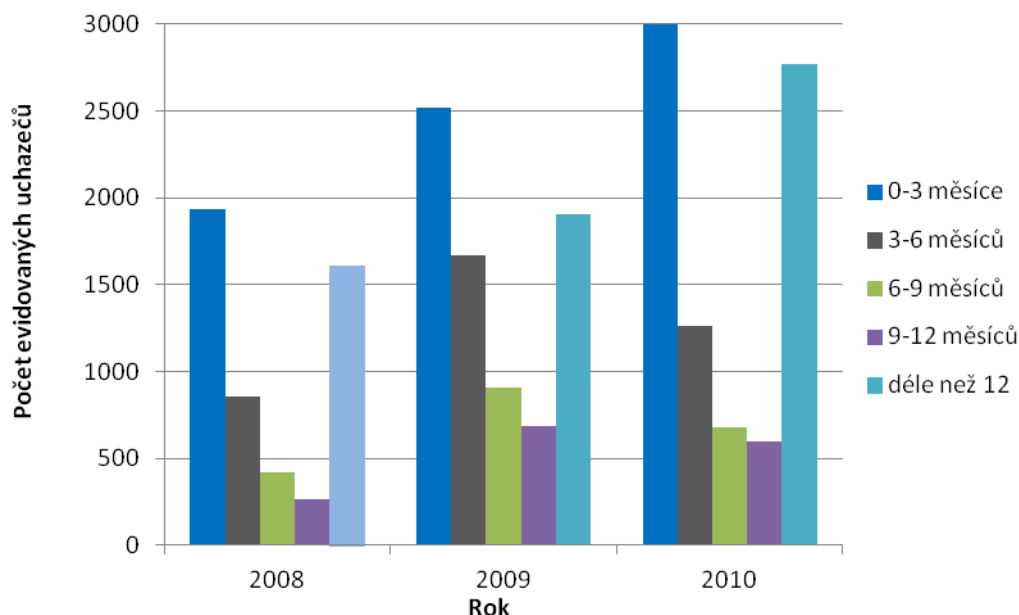
9.4 Délka nezaměstnanosti

Významným ukazatelem v oblasti nezaměstnanosti je celková doba evidence uchazečů o zaměstnání na Úřadu práce. Délka nezaměstnanosti je u každého uchazeče individuální, což je způsobeno působením různých faktorů (věk, vzdělání, zdravotní stav apod.) a okolností. V délce nezaměstnanosti se také promítá aktuální situace na trhu práce v daném regionu. Nejvíce zastoupenou skupinou jsou uchazeči o zaměstnání s délkou evidence do 3 měsíců a to jak podle statistik ÚP Třebíč pro okres Třebíč, tak také podle ČSÚ pro celou republiku.

Průměrná délka evidence uchazečů o práci ke konci roku 2010 byla 444 dní. Podle Ondřeje Nývltu z ČSÚ je nutné rozlišovat krátkodobou (frikční) nezaměstnanost

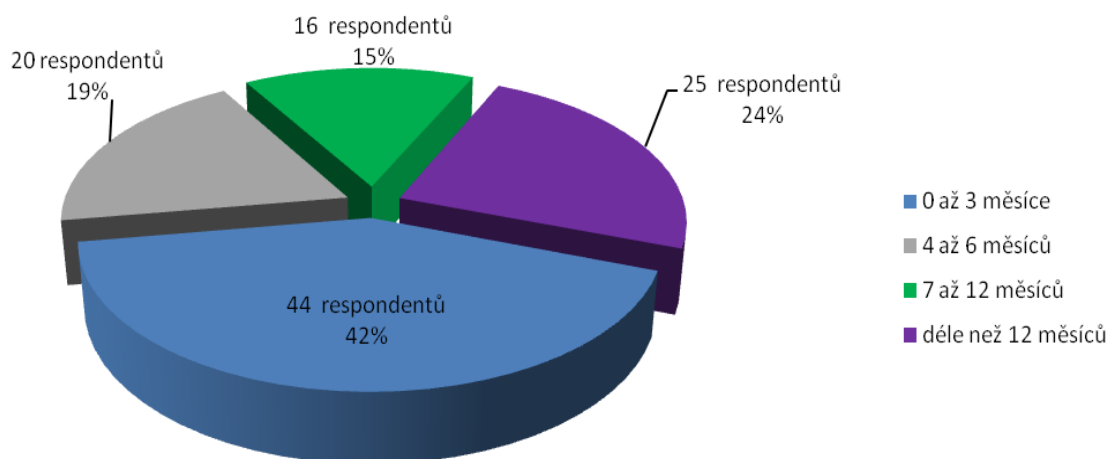

mladých lidí, která je přirozená ve většině tržních ekonomik a nelze ji posuzovat negativně, na rozdíl od dlouhodobé nezaměstnanosti, které zatěžuje ekonomiku státu. (Mužík, 2010, s. 20, www.czso.cz)

Graf 9 Délka evidence nezaměstnaných na ÚP Třebíč (Vlastní graf)

Právě délka nezaměstnanosti má velký vliv především na psychiku a sociální vnímání lidé bez práce. Téměř polovina (42 %) dotázaných uvedla délku nezaměstnanosti v rozmezí 0 až 3 měsíce. Pětina respondentů (19 %) jsou v evidenci ÚP v Třebíči od 4 do 6 měsíců. Do nejméně zastoupené skupiny osob (15 %) patří lidé bez práce od 7 do 12 měsíců a déle než 1 rok je nezaměstnaná čtvrtina (24 %) dotázaných.

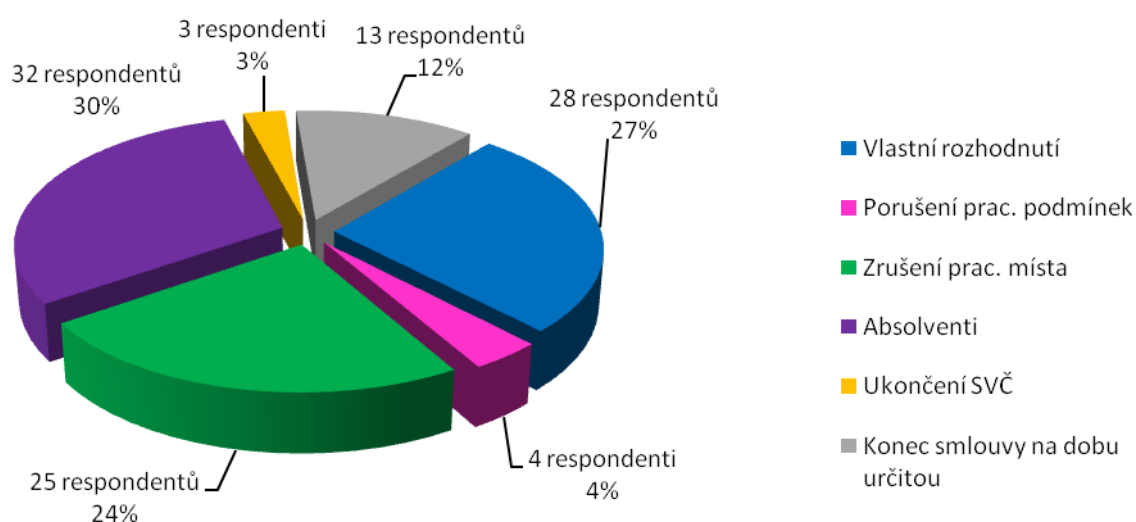

Graf 10 Délka nezaměstnanosti respondentů (Vlastní graf)

Struktura délky nezaměstnanosti respondentů je velmi podobná struktuře délky nezaměstnanosti vykázané ÚP v Třebíči.

9.5 Důvod ztráty zaměstnání

Důvody ztráty zaměstnání jsem nemohla porovnávat se statistikami ÚP v Třebíči, protože v poskytnutých statistikách se tento ukazatel neobjevuje. Stejně tak u některých odpovědí není zcela jasné, zda za vzniklou situaci může nezaměstnaný sám či nikoli. Například pokud dotázaná osoba uvedla důvod, proč nemá práci, že předešlé zaměstnání ukončila sama, už není jasné, jestli jí nevyhovovaly pracovní podmínky na pracovišti nebo se například odstěhovala a dojíždění do stejného zaměstnání již nebylo možné. Vzhledem k současné době tolik diskutované problematice švarc-systému³ může být zajímavý ukazatel počet lidí, kteří ukončili výkon samostatně výdělečné činnosti. Není však jednoznačné dáno, jestli živnostník ukončil podnikání z důvodu nedostatečného zisku, či z důvodu přehodnocení pracovně-právních vztahů. Při větším vzorku respondentů by se také dalo zjistit, zdali zaměstnavatelé na Třebíčsku upřednostňují spíše pracovní poměr na dobu určitou či neurčitou. Upřednostňování pracovních poměrů na dobu určitou by mohlo být způsobeno nejistou ekonomickou situací, tzn. nejistá poptávka po produktech a službách. Zaměstnavatel se tak vyhne povinnosti platit odstupné, pokud je nucen pracovní místo zrušit.

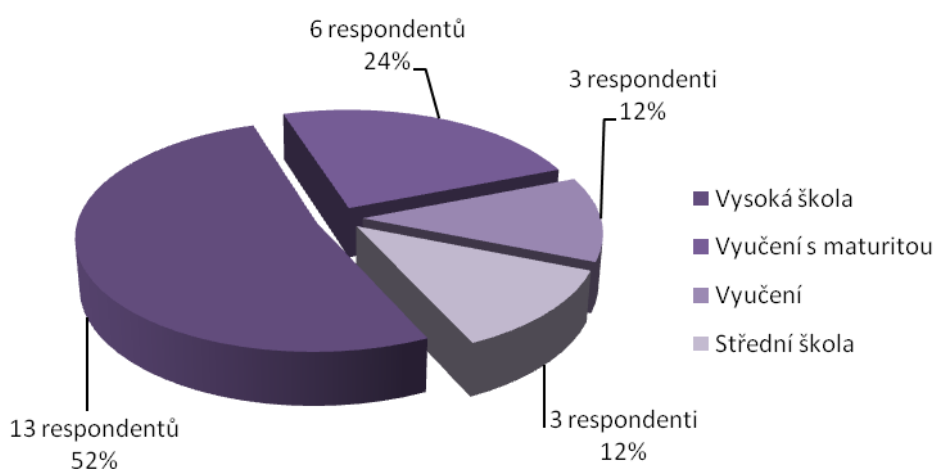

Graf 11 Důvod nezaměstnanosti (Vlastní graf)

³ Švarc-systém – nedodržení pracovně právních vztahů, kdy zaměstnavatel zaměstnává osoby samostatně výdělečně činné za podmínek, které odpovídají spíše vztahu zaměstnavatele a zaměstnance. Dochází tak k úniku peněz na daních.

Z grafu č. 11 je patrné, že největší počet nezaměstnaných dle dotazníkového výzkumu tvoří absolventi, celých 30 %. Další výrazně zastoupená skupina jsou lidé, kteří se k odchodu ze zaměstnání rozhodli sami. Čtvrtina (24 %) respondentů dostala výpověď od zaměstnavatele z důvodu rušení pracovního místa. Příčinu nezaměstnanosti jako vypršení pracovní doby určité uvedlo 12 % dotázaných. Pouhá 4 % uchazečů ztratila práci kvůli porušení pracovních podmínek. Pro ukončení samostatně výdělečné činnosti se rozhodli 3 respondenti (3 %).

Pokud se na nezaměstnanost respondentů po ukončení studia podíváme trochu podrobněji, zjistíme, že celých 52 % tvoří vysokoškolsky vzdělaní lidé, 24 % je zastoupeno odborně vyučenými absolventy s maturitou a shodně po 12 % jsou obsaženy kategorie absolventů se středoškolským vzděláním ukončeným maturitou a odborně vyučenými osobami s výučním listem. Podle tohoto vzorku respondentů to může vypadat, že v třebíčském okrese je problém s nalezením práce pro absolventa s vysokoškolským vzděláním. Domnívám se však, že tento stav platí i pro ostatní regiony České republiky, protože počet absolventů vysokých škol každoročně narůstá.

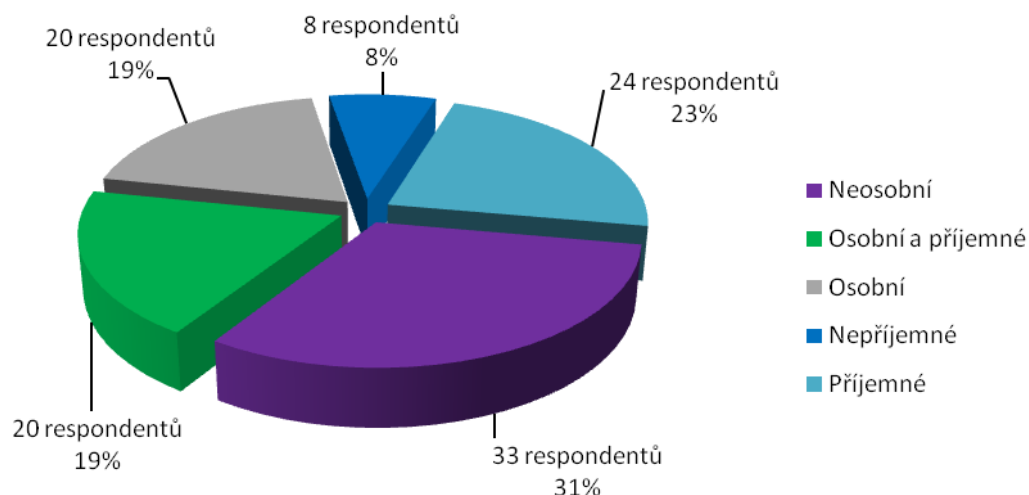

Graf 12 Struktura dotazovaných absolventů (Vlastní graf)

9.6 Pocity ze schůzek na ÚP v okrese Třebíč

Hodnocení schůzek se zprostředkovatelem zaměstnání na úřadech práce je velice subjektivní. Záleží nejen na naladění uchazeče o zaměstnání, který má povinnost pravidelně na úřad práce docházet, ale také na náladě pracovníků a pracovníků, kteří by však jako profesionálové na svém místě neměli svoje pocity dávat najevo.

V dotazníkovém šetření třetina dotázaných (31 %) hodnotí chování pracovníků na ÚP v okrese Třebíč jako neosobní. Osobní přístup vybralo 19 % dotázaných. A stejně velká skupina respondentů posuzuje chování zaměstnanců jako osobní a příjemné. Čtvrtina dotázaných vidí přístup ze strany ÚP jako příjemný a naopak pouhých 8 % respondentů hodnotí tento přístup jako nepříjemný.

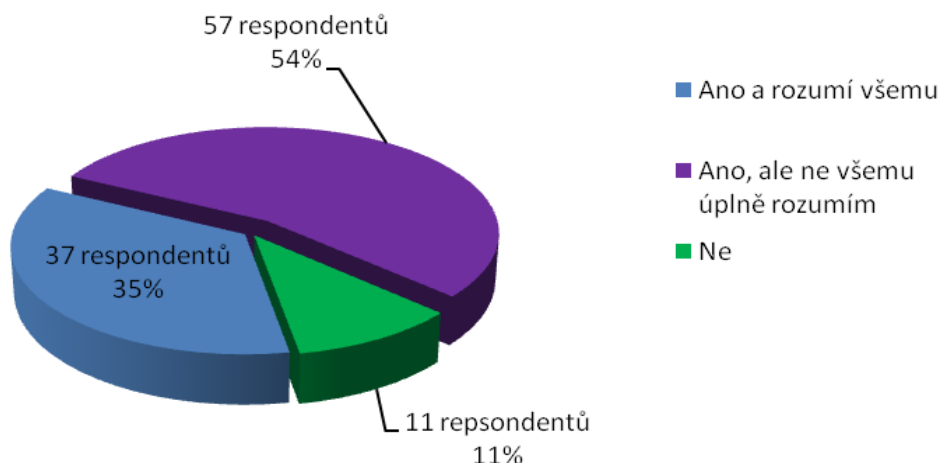

Graf 13 Hodnocení pracovníků ÚP v okrese Třebíč (Vlastní graf)

9.7 Seznámení s právy a povinnostmi nezaměstnaného

Práva a povinnosti nezaměstnaných jsou upravena zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Každý evidovaný uchazeč o zaměstnání by měl být s těmito právy a povinnostmi seznámen nebo alespoň na ně odkázán a zároveň má právo na vysvětlení nejasností. Je důležité, aby nezaměstnaný věděl, jak se chovat a jaké změny kdy nahlásit, a předešel tak nepříjemným situacím a riziku vyřazení z evidence uchazečů. Každý uchazeč by měl být také pracovníkem ÚP informován o chystaných změnách v zákoně či o změnách již platných. Takřka každý rok dochází k úpravám zákona a tím pádem i ke změnám různých podmínek a limitů.

Z celkového počtu 105 respondentů celých 54 % odpovědělo, že byli seznámeni s právy a povinnostmi uchazečů o zaměstnání vedených v evidenci příslušného ÚP a všemu plně rozumí. Oproti 35 % dotazovaných, kteří seznámení s právy a povinnostmi byli, ale ne úplně všemu rozuměli. 11 % dotázaných údajně se svými právy a povinnostmi nebylo seznámeno vůbec.

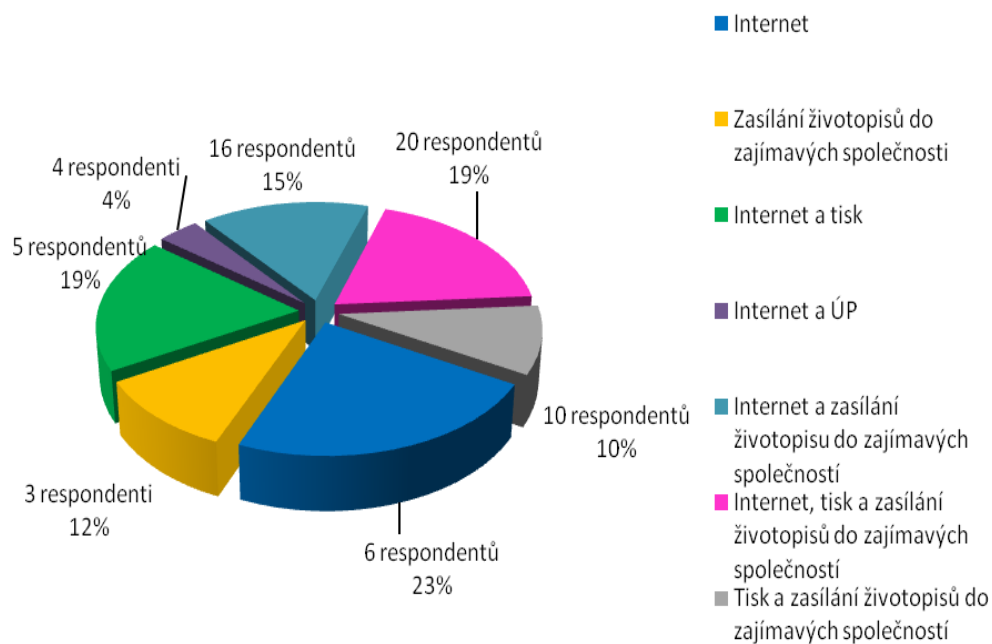
Graf 14 Seznámení s právy a povinnostmi nezaměstnaných v okrese Třebíč (Vlastní graf)

9.8 Způsoby a frekvence hledání práce

Způsoby hledání práce jsou v dnešní době ovlivněny rozvojem technologií, a to především internetem. Internet je hojně využíván jak ze strany poptávky po práci, tak i ze strany nabídky pracovních míst. Inzerce pracovních nabídek v tisku není pro uchazeče tolik přitažlivá, v tisku je většinou inzerát omezen místem. Nabízené místo je popsáno velmi stručně a nebývají zde poskytnuté ani základní informace o místě výkonu práce či mzdě za odvedenou práci. Uchazeče o práci by však ani tyto inzeráty neměly odradit, u každého inzerátu je uvedeno minimálně telefonní číslo, na kterém je možné se na informace chybějící v inzerátu zeptat.

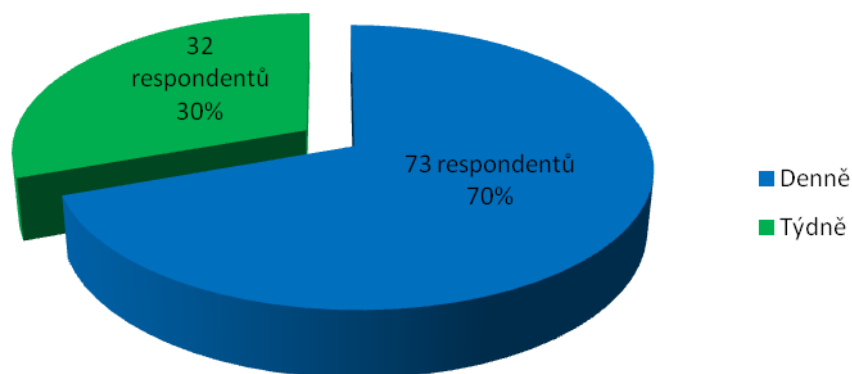
Dotazovaní lidé hledají práci 7 různými způsoby: hledání na internetu, zasílání životopisů do společností, kde by chtěl nezaměstnaný pracovat, hledání v tisku nebo čekání na nabídky práce od ÚP. Pouze na internetu shání zaměstnání 23 % respondentů. Formu zasílání životopisů do vytipovaných firem volí 11 % dotazovaných. Ostatní volí kombinaci více způsobů, 19 % hledá práci na internetu a v tisku současně, 4 % respondentů využívají internet a čekají na nabídky ÚP, 15 % dotazovaných zasílá svoje životopisy do určitých společností a hledá na internetu, 19 % respondentů využívá internet, zasílání životopisů a také hledají v tisku a pozornost posledních 9 % respondentů se soustředí na tisk a zasílání životopisů.

Po podrobnějším zkoumání jsem zjistila, že všech 100 % dotazovaných používá k hledání nového zaměstnání internet, který se stal nedílnou součástí našeho téměř každodenního života.

Graf 15 Způsoby hledání práce (Vlastní graf)

Při zjišťování frekvence hledání práce měli dotazovaní k dispozici na výběr za 4 možností, denně, týdně, měsíčně a vůbec. Všechny 105 osob si vybralo jednu z možností denně nebo týdně. Variantu denně zvolilo 73 lidí, což je 69 % z všech dotazovaných, variantu týdně označilo zbývajících 32 osob, což je 31 % dotazovaných.

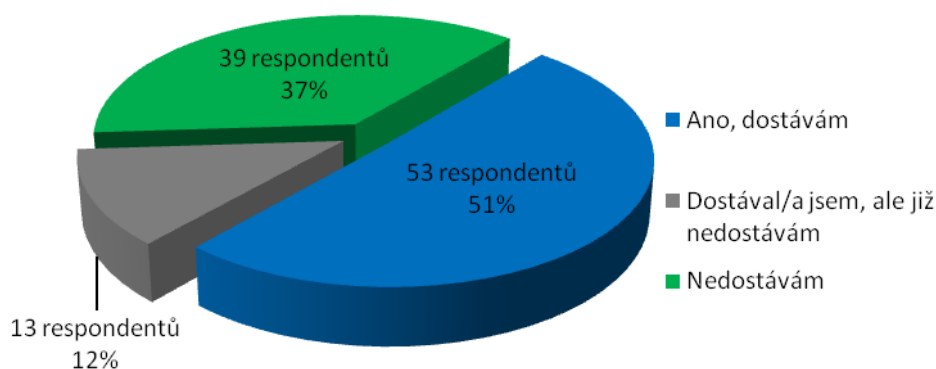

Graf 16 Frekvence hledání zaměstnání (Vlastní graf)

9.9 Podpora v nezaměstnanosti

V roce 2010 byla ÚP v Třebíči poskytnuta na pasivní politiku zaměstnanosti⁴ částka ve výši 183 109 Kč, což bylo o 9 310 Kč méně než v roce 2009. Výdaje na aktivní politiku zaměstnanosti⁵ za rok 2010 činily 61 100 Kč, od předešlého roku došlo k nárůstu výdajů o více než 21 000 Kč. Důvodem navýšení nákladů na aktivní politiku zaměstnanosti byly především vyšší výdaje na vytvoření společensky účelných pracovních míst. Podle definice zákona č. 435/2004Sb., o zaměstnanosti jsou společensky účelná pracovní místa zřizována zaměstnavatelem na základě dohody s ÚP. Tato místa jsou zřízena zejména pro uchazeče o zaměstnání, kterým nelze zajistit práci jiným způsobem. V roce 2010 bylo vytvořeno ÚP v Třebíči o 62,7 % takových míst více než v předešlém roce, bylo tedy vytvořeno 428 společensky účelných pracovních míst. (Mužík, 2010, s. 35)

Na základě dotazníku jsem se dále zjišťovala, kolik nezaměstnaných dostává, dostávalo nebo nedostávalo podporu v nezaměstnanosti od ÚP v okrese Třebíč. Více než polovina dotazovaných (51 %) splnila podmínky pro přidělení podpory v nezaměstnanosti. Na druhé straně 37 % respondentů finanční výpomoc v podobě podpory v nezaměstnanosti nedostalo, 60 % z těchto lidí tvoří absolventi, kteří nesplňují podmínku počtu odpracovaných dní a zbývajících 40 % jedinců je v evidenci uchazečů, protože jejich bývalý zaměstnavatel zrušil pracovní pozici, na které pracovali, a proto by jim podle zákona mělo být vypláceno odstupné.

Graf 17 Podpora v nezaměstnanosti (Vlastní graf)

⁴ Pasivní politika zaměstnanosti – hmotné zabezpečení a zprostředkování práce uchazečům v evidenci ÚP

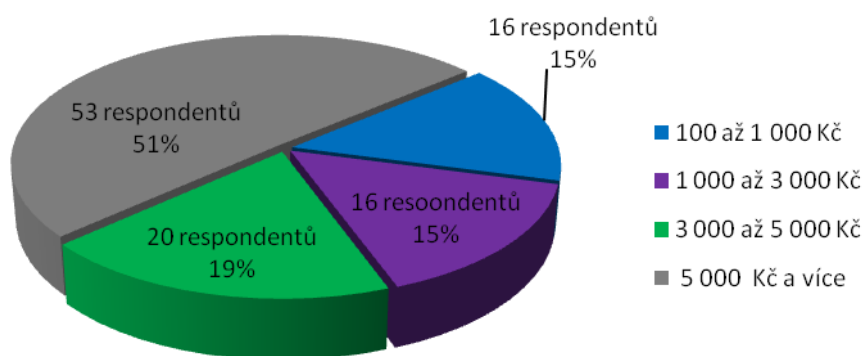
⁵ Aktivní politika zaměstnanosti – rekvalifikace, investiční pobídky, veřejně prospěšné práce, společensky účelná pracovní místa, příspěvek na zapracování, příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program (Zdroj: Zákon č.435/2004 Sb., o zaměstnanosti)

9.10 Pokles příjmů a představa o mzdě

Změna finanční situace při ztrátě zaměstnání je u každého individuální. Záleží, v jakém prostředí osoba žije, jaké jsou její finanční rezervy, zda dostává odstupné či podporu v nezaměstnanosti apod. Představa o mzdě se může v průběhu nezaměstnanosti měnit. Vliv na požadovanou mzdu má nejen výše dosaženého vzdělání, ale i pracovní zkušenosti, délka nezaměstnanosti a sebedůvěra. Nikde není uvedeno, že vysokoškolsky vzdělaný člověk musí mít větší mzdu než osoba s výučním listem. Představa o mzdě by měla vycházet z průzkumu mzdových podmínek v dané lokalitě, stejně tak z akutnosti potřeby příjmu, tedy pokud nezaměstnaný potřebuje peníze urgentně, měl by dát přednost i hůře placenému místu před čekáním na místo dle jeho představ, stále je zde riziko, že takové místo se dostatečně brzy neobjeví a finanční situace se nezaměstnanému může ještě více zkomplikovat. Náзор na výši mzdy může být důležitý také u přijímacího pohovoru.

Ztráta zaměstnání většinou také znamená snížení příjmu jedince, a tak součástí výzkumu bylo i zjištění, o kolik se dotazovaným snížil průměrně měsíční příjem. Tento jev opět nelze porovnat se statistikou ÚP v Třebíči.

Nejvíce se změnila finanční situace 53 respondentů (51 %), a to o 5 000 Kč a více. Průměrnou finanční změnu ve výši 3 000 až 5 000 Kč zaznamenalo 20 dotazovaných, což je 19 % ze všech respondentů. Ke snížení kapitálu ve výši 1 000 až 3 000 Kč došlo podle dotazníku u 16 osob, a u stejného počtu lidí došlo k změně finanční situace o 100 až 1 000 Kč.

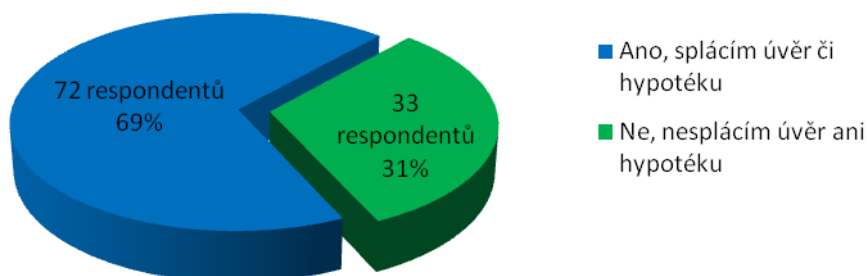

Graf 18 Měsíční změna příjmu u respondentů (Vlastní graf)

Snížení příjmů může být hodně nepříjemné, obzvláště pokud má jedinec nějaké finanční závazky např. hypotéku či úvěr.

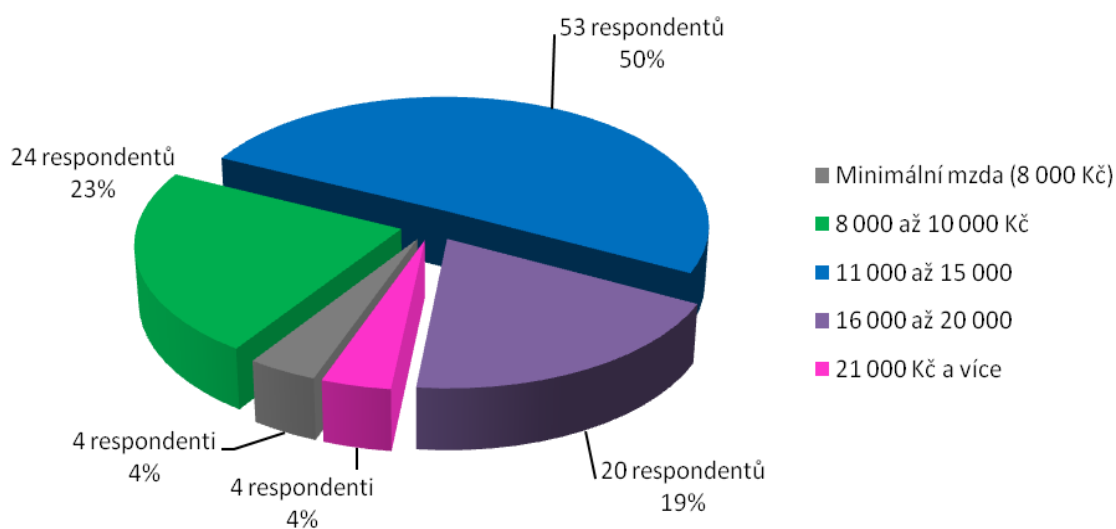

Ze všech dotazovaných celých 69 %, 72 respondentů, nesplácí žádnou hypotéku či úvěr. Číslo se může zdát vysoké, domnívám se však, že je to způsobeno skladbou respondentů, zejména 30 % absolventů. Zbývajících 31 % dotázaných si musí ze svého příjmu dát stranou peníze na zaplacení splátek úvěru či hypotéky.

Graf 19 Struktura respondentů z pohledu splácení závazků (Vlastní zdroj)

A jaké jsou představy o mzdě, za kterou jsou nezaměstnaní v okrese Třebíč ochotni nastoupit? Polovina dotázaných (50 %) je ochotná nastoupit do zaměstnání za 11 000 Kč až 15 000 Kč. Téměř čtvrtina dotázaných (23 %) si představuje nástupní plat ve výši od 8 000 Kč do 10 000 Kč. Za mzdu v rozmezí 16 000 až 20 000 Kč nastoupilo do zaměstnání 20 respondentů (19 %). Za minimální mzdu by nastoupili 4 dotázaní (4 %) a za mzdu nad 20 000 Kč by nastoupili také 4 respondenti (4 %). Podle Českého statistického úřadu byla výše průměrné mzdy v roce 2011 24 319 Kč. Z výše uvedených dat je patrné, že všichni dotázaní jsou ochotni nastoupit za menší než průměrnou mzdu, 75 % respondentů by dokonce nastoupilo do zaměstnání za polovinu průměrné mzdy.

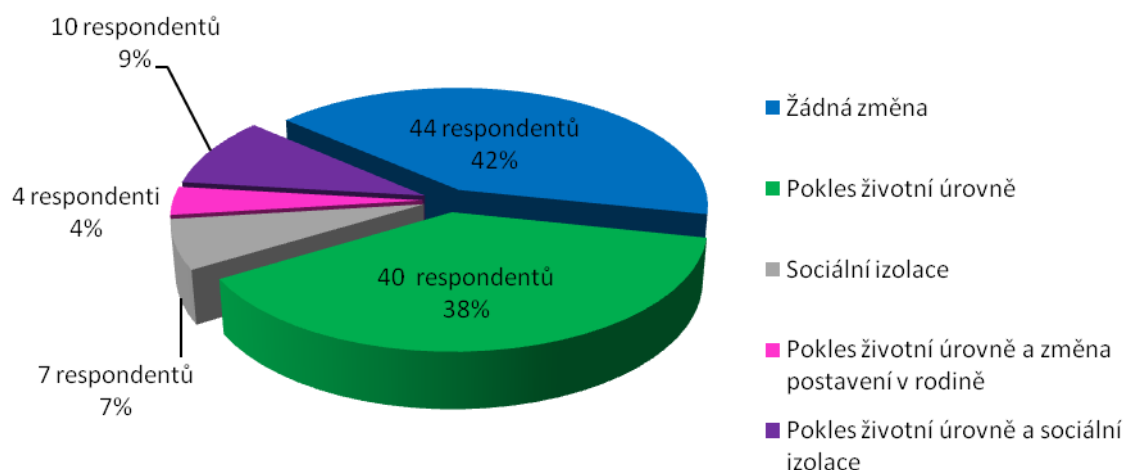
Graf 20 Představa respondentů o mzdě (Vlastní graf)

Všech 100 % dotázaných by bylo ochotných změnit svoji původní profesi. Domnívám se, že je to dané i charakterem regionu, ve kterém výzkum proběhl, a vyšší míry nezaměstnanosti v tomto regionu.

9.11 Změny sociálního vnímání

Když jedinec ztratí práci, dostává se do úplně nové situace. Změna není patrná jen po finanční stránce, ale i po stránce sociální. Velký vliv na sociální vnímání má délka nezaměstnanosti. V dotazníkovém výzkumu jsem se snažila zjistit, zda nezaměstnaní pociťují nějakou sociální změnu.

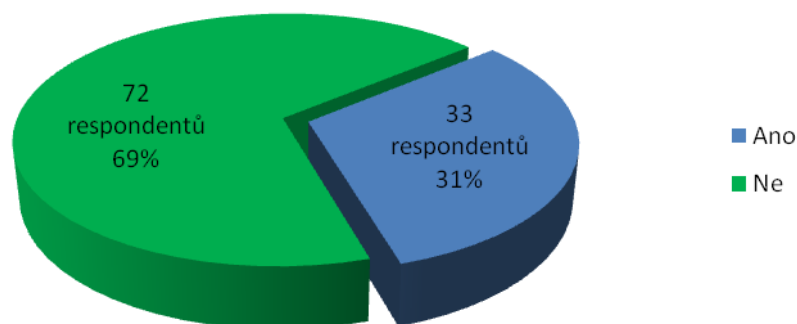
Necelá polovina dotazovaných (42 %) nepocituje žádnou změnu sociálního vnímání. Tuto skupinu tvoří 65 % respondentů, kteří jsou nezaměstnaní do 3 měsíců, 18 % respondentů nezaměstnaných 7 až 12 měsíců a 17 % respondentů, kteří jsou bez práce déle než 1 rok. Pokles životní úrovně pociťuje 40 respondentů, což je 38 % ze všech dotazovaných. Se sociální izolací se potýká 7 respondentů (7 %). Změnu postavení v rodině a pokles životní úrovně vnímají 4 dotazovaní (4 %) a pokles životní úrovně a sociální izolaci zažívá 7 respondentů (7 %).

Graf 21 Změny sociálního vnímání u respondentů (Vlastní graf)

Při posuzování vlivu nezaměstnanosti na rodinu nebo osoby ve společné domácnosti celých 69 % dotázaných uvedlo, že jejich nezaměstnanost nemá vliv na rodinu nebo spolubydlící osoby. Zbývajících 31 % respondentů vliv nezaměstnanosti na rodinu naopak vidí. U většiny odpovídajících jedinců byl vliv negativní, vzhledem k finanční situaci a nedostatku prostředků pro domácnost nebo nervozitě kvůli nejasné budoucnosti, která se postupně přenáší i na ostatní členy rodiny. Na druhou stranu jeden

dotázaný uvedl nezaměstnanost jako pozitivní vliv na rodinu a to, že má na rodinu více času.

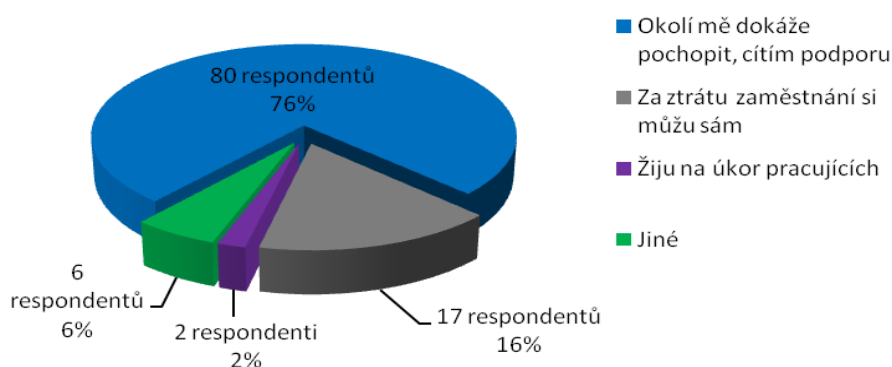

Graf 22 Vliv nezaměstnanosti respondentů na rodinu (Vlastní graf)

9.12 Vnímání situace okolím

Vnímaní každé situace okolím závisí na množství poskytnutých informací, čím více informací naše okolí má, tím lépe dokáže danou situaci posoudit. Pokud člověk ztratí zaměstnání svojí vinou a zaměstnavatel rozváže pracovní poměr na základě důkazů o porušení pracovních podmínek, pak i názor veřejnosti, pokud tato skutečnost bude známa, bude spíše negativní. Jiná situace a jiný postoj okolí nastane, když osoba přijde o práci z důvodu zrušení pracovního místa, kdy firma nedokáže zajistit dostatečný odbyt výrobků a musí omezit výrobu.

Při posuzování názoru na nezaměstnanost okolím záleží také na tom, co si pod pojmem okolí člověk představí. Okolí může představovat širokou veřejnost v oblasti, kde jedinec bydlí nebo naopak lze okolí chápat, jako lidi s kterými je jedinec nejvíce v kontaktu. Pro účely dotazníku nebyl tento pojem blíže specifikován.

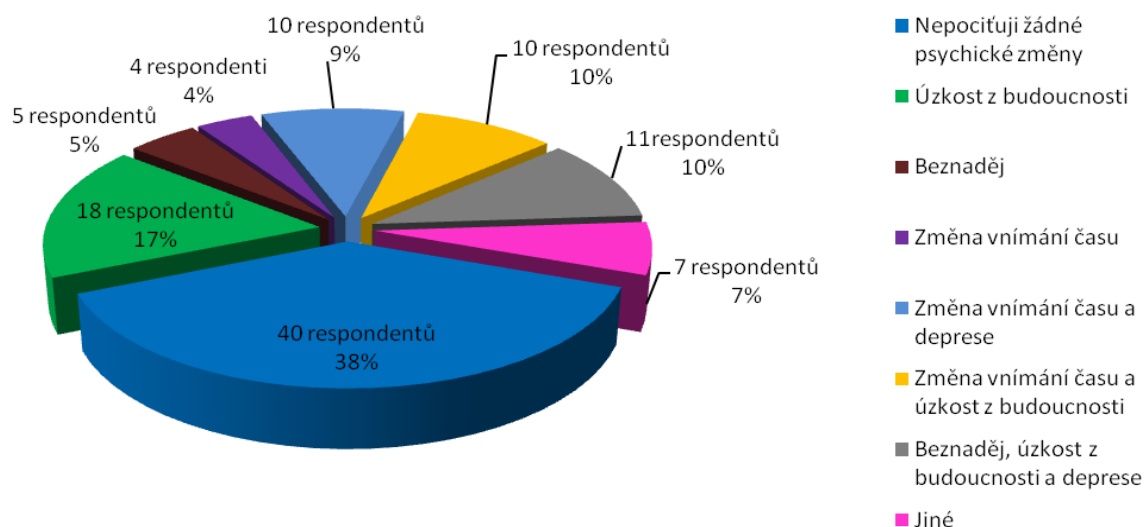
Graf 23 Pocity respondentů z okolí

Tři čtvrtiny respondentů (76 %) mají pocit, že jejich okolí chápe, v jaké situaci se v současné době nacházejí a cítí jejich podporu. Podle 17 dotázaných (16 %) si lidé kolem myslí, že ztrátě zaměstnání se dalo zamezit a vina je tedy na straně nezaměstnané osoby. 6 dotázaných odpovědělo, že podle svého okolí žijí na úkor zaměstnaných lidí, to znamená, že nedochází k pochopení ze strany veřejnosti k dané situaci. Zbývající 2 osoby si z nabízených možností nevybrali. Jednoho z respondentů názor okolí vůbec nezajímá, druhý respondent uvedl svoji odpověď takto: „Ze začátku podpora okolí, posléze lehké opovržení a lidé mi dávají najevo mou neschopnost najít si práci.“ (Respondent dotazníkového výzkumu, 2012)

9.13 Psychické změny

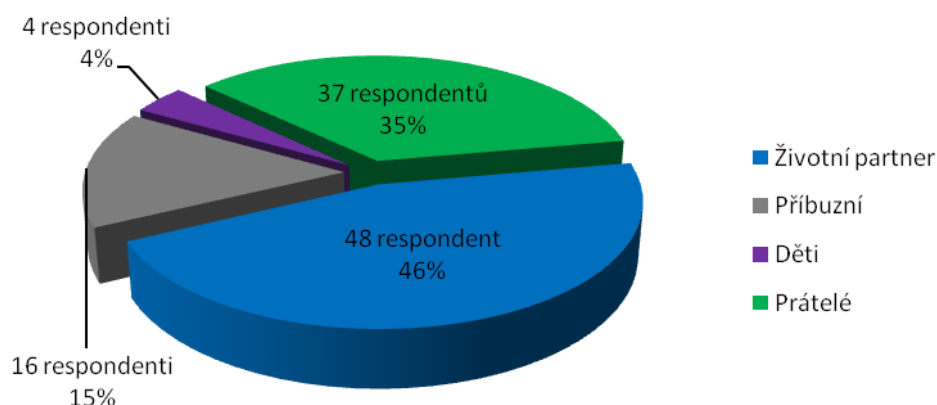
Psychické změny u nezaměstnané osoby jsou opět ovlivněny mnoha faktory jako například podpora rodiny, délka nezaměstnanosti, finanční zabezpečení rodiny, psychická odolnost jedince apod.

Dotazované osoby svoji psychiku hodnotily následovně: 40 dotazovaných (38 %) nepociťuje žádné změny po psychické stránce, 18 dotázaných (17 %) se setkává s pocitem úzkosti z budoucnosti, u 20 respondentů se projevila změna vnímání času, 10 z nich se obává budoucnosti a zbývajících 10 se setkala s depresemi. Naději ztrácí 5 dotazovaných (5 %). Desetina respondentů popisuje psychické změny jako stavy beznaděje, úzkosti z budoucnosti a depresi. 7 % dotázaných zvolilo možnost jiné bez udání konkrétního psychické změny.

Graf 24 Psychické změny respondentů (Vlastní graf)

Psychická podpora hraje u nezaměstnaného důležitou roli. V mnoha případech si člověk bez práce dovede v nové situaci poradit právě díky podpoře jiných lidí. Životní partner představuje velkou podporu u nezaměstnaných lidí pro téměř polovinu dotázaných (46 %), příbuzní jsou oporou pro 15 % respondentů, 4 respondenti, odpovídající 4 % dotázaných vidí podporu ve vlastních dětech. Z těchto výsledků je vidět, jak důležitá je rodina pro psychickou pohodu jedince. Zbývající část respondentů shledává důležitou psychickou podporu ve svých přátelích.

Graf 25: Největší podpora respondentů

V poslední části dotazníku měly dotazované osoby možnost vyjádřit svoje další pocity a názory. Tyto názory by mohly sloužit jako pomyslné zhodnocení celé situace.

„Boj o práci je značně nevyrovnaný – bez známých na správných místech to je dost těžké. Naprostý nezájem za strany pracovního úřadu. Jednání firem je naprosto neprofesionální – po pohovoru se neozvou, popř. se jedná o podvod typu letadlo nebo podomního prodeje.“

(Respondent anonymního dotazníkového výzkumu, 2012)

„Jednání úředníků a potencionálních zaměstnavatelů je ubíjející, finanční situace není dobrá, zvláště když se za prací musí dojíždět, to platí i při hledání práce.“

(Respondent anonymního dotazníkového výzkumu, 2012)

„Chtěla bych konečně práci, která by mě naplňovala a uspokojovala.“

(Respondent anonymního dotazníkového výzkumu, 2012)

„Prohlubující se beznaděj při každém neúspěšném přijímacím pohovoru. Mnoho pracovních pohovorů je pouze formálních s předem jasným výsledkem. Malé množství pracovních příležitostí. Nepřímé informace ve zveřejněných inzerátech.“

(Respondent anonymního dotazníkového výzkumu, 2012)

9.14 Shrnutí

Na základě získaných dat a informací jsem vytvořila profil průměrného nezaměstnaného člověka na okrese Třebíč. Ekonomické aspekty jsou vyvozeny na základě statistických údajů poskytnutých ÚP v Třebíči. Sociální a psychologická stanoviska jsou odvozena na základě dotazníkového šetření a vlastní zkušenosti. Model nezaměstnané osoby by měl představovat jedince bez práce, popisovat jeho situaci, pocity a dopady této situace.

Modelová osoba je ve věku kolem 37 let. Dle statistik za 5 let (roky 2005 – 2010) je průměrně 13,3 % nezaměstnaných ve věku 20 až 24 let a téměř stejně velké procento, 13,8 %, nezaměstnaných ve věku 50 až 54 let. Věku 37 let dosáhneme výpočtem průměru v každé skupině a následným zprůměrováním dosažených hodnot.

Pohlaví osoby je ženské. Opět byl aplikován stejný postup, zprůměrování hodnot za 5 po sobě jdoucích let, nezaměstnané ženy převažují nad nezaměstnanými muži v poměru 55 % ku 45 %.

Nezaměstnaná má střední odborné vzdělání s výučním listem. Za 5 po sobě jdoucích let má stejnou úroveň vzdělání 47,5 % nezaměstnaných.

O práci přišla přibližně před 444 dny (déle než rok) jak uvádí studie ÚP ke konci roku 2010.

Při schůzkách na ÚP má pocit neosobního chování z pozice úředníka ÚP, jak uvedlo 33 % dotazovaných. Na první schůzce byla poučena nebo odkázána na práva a povinnosti uchazeče o práci v evidenci ÚP, bohužel sdělenému plně nerozumí a má určité pochybnosti stejně jako 57 % respondentů.

K hledání práce využívá převážně možnosti internetu, 88 % dotázaných. Zaměstnání tímto způsobem hledá každý pracovní den. Nezaměstnaná je ochotna změnit svoji profesi, aby získala práci, jak uvedli všichni respondenti dotazníkového výzkumu.

Hrubé mzdové ohodnocení práce si ideálně představuje v rozmezí od 11 000 Kč do 15 000 Kč, totožně odpovědělo 53 % respondentů. Podpora v nezaměstnanosti jí není vyplácena vzhledem k délce registrace v evidenci uchazečů o práci. Příjem této ženy pokles průměrně o více než 5 000 Kč měsíčně, její finanční situace je zatížena splácením hypotéky či úvěru.

Za celou dobu nezaměstnanosti nedošlo ke změně sociálního vnímání, což je pravděpodobně zapříčiněno dostatečnou informovaností okolí o dané situaci, jak uvedlo 69 % dotázaných. Její psychika beze změn nezůstala, jak uvedlo 62 % respondentů. U nepracující osoby se vyskytují pocity úzkosti z budoucnosti, deprese a beznaděj. Její největší oporou je životní partner, (46 % dotázaných).

10 Moje vlastní zkušenost

Pro téma nezaměstnanosti jsem se rozhodla asi před rokem, kdy jsem sama patřila do řad nezaměstnaných. Zaměstnání ve velkém městě jsem ukončila z vlastní vůle, protože jsme se stěhovali na Vysočinu, a myslela jsem si, jak jsem na roli nezaměstnaného připravená. Nechyběl mi ani přehled o nabídkách práce v oblasti mého nového bydliště. Pracovní poměr skončil na konci roku 2010. Na ÚP jsem se nahlásila první pracovní den roku 2011 a v této době začaly platit nové podmínky pro vyplácení podpory v nezaměstnanosti. Po dlouhém čekání mi byla přiřazena úřednice, ke které jsem měla pravidelně, přibližně 1krát měsíčně, docházet. Společně jsme si ujasnily informace uvedené v povinném formuláři uchazeče o zaměstnání a byla jsem stručně seznámena s pravidly a povinnostmi, dále jsem dostala k prostudování seznam nově platících změn.

Jako každou čerstvě nezaměstnanou osobu mne zajímalo, jestli budu mít nárok na peněžní podporu v nezaměstnanosti. Pracovní poměr jsem ukončila sama, a tak bylo nutné posoudit, zda jsem k tomu měla vážný důvod. Změnila jsem bydliště a to znamenalo dojíždět do zaměstnání vzdáleného 90 km od místa bydliště, což by bylo jako finančně, tak časově velice náročné. Svoje argumenty jsem sdělila úřednici pouze ústně, nebyla si jistá, jakou formou se o přezkoumání vážnosti žádá. Po čtrnácti dnech, kdy jsem se dostavila na domluvenou schůzku, mi bylo předáno rozhodnutí o přidělení podpory v nezaměstnanosti v nejvyšší možné výši, tedy moje důvody byly uznány za vážné.

Práci jsem intenzivně hledala sama a všude, internet, inzerce v novinách, rozesílání životopisů apod. Bohužel pracovních nabídek v regionu bylo opravdu málo. S každým zamítavým vyjádřením k výsledku výběrového řízení klesala naděje, že vůbec nějakou práci najdu. S tím souvisely i prohlubující se pocity deprese. Nebylo jednoduché vidět, jak se dny, po které mi náležela podpora v nezaměstnanosti, krátí a finanční rezervy mizí. Depresivní stavy byly prohlubovány i skutečností, že jsme se přestěhovali do malé vesnice, kde jsem nikoho neznala, a dopravní spojení do míst, kde bydlí příbuzní a známý, téměř neexistuje. Celé dny jsem tak trávila až do pozdních odpoledních hodin o samotě. Když přítel přijel domů z práce, chtěla jsem si povídat a dozvědět se, co se kde dělo, co kdo říkal atd. Často se ovšem stávalo, že partner byl unavený z práce a moje nadšení pro konverzaci nesdílel.

Pravidelně jsem docházela na ÚP na dohodnuté schůzky a očekávala návrhy řešení mé situace nebo alespoň psychickou podporu. Opak byl však skutečností. Jediné, o co se úřednice zajímala, bylo, jestli práci hledám nebo se něco nezměnilo, po té jsem svoji návštěvu stvrdila podpisem. Chování úřednice mi přišlo velice neosobní, někdy až neprofesionální a bylo mi nepříjemné. Jak jsem uvedla dříve dopravní dostupnost do vesnice, ve které bydlím, není nejlepší, a tak několika hodinové čekání a autobus nebylo výjimkou. Vzhledem k finanční situaci mi nezbylo nic než si sednout s knihou do čekárny na autobusovém nádraží a čekat. Celé dopoledne pro mě bylo ztracené kvůli jednomu podpisu a dvěma slovům.

Po čtyřech měsících jsem si našla dobře placenou brigádu a z evidence uchazečů o zaměstnání jsem se odhlásila, protože můj měsíční výdělek přesáhl stanovenou hranici 4 000 Kč. Bohužel poslední setkání s úřednicí ÚP pro mě bylo asi nejhorší. Nejprve mi bylo vyhrožováno, že budu muset vrátit peníze, které jsem do té doby dostala jako podporu v nezaměstnanosti, z důvodu pozdního nahlášení brigády. V době, kdy jsem úřednici volala, abych jí tuto skutečnost nahlásila a domluvila se s ní na další postup, mi na pracovišti ÚP úřednice několik dní po sobě nezvedla telefon.

Nakonec vše dobře dopadlo, peníze jsem vracet nemusela a v průběhu brigády, se mi povedlo najít si stálé zaměstnání. Slovní spojení „úřad práce“ ve mně bohužel do dnes vzbuzuje nepříjemné vzpomínky, pocity beznaděje a zoufalství.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo analyzovat nezaměstnanost v okrese Třebíč z ekonomického, sociálního a psychologického hlediska na základě statistických dat poskytnutých ÚP v Třebíči, a to zejména data ekonomická, a z dotazníkového šetření, především údaje o sociální a psychické situaci nezaměstnaných v daném regionu.

Ekonomická data ukazují, že v okrese Třebíč hraje velkou roli samotná poloha okresu. Díky horší dopravní dostupnosti není tato lokalita vyhledávána novými zaměstnavateli, a proto zde není moc velká šance vzniku nových pracovních míst. Průměrná mzda na Třebíčsku je přibližně o 3 870 Kč nižší než průměrná mzda v České republice. Podprůměrná výše mzdy se zde vyskytuje dlouhodobě. Pokles příjmů u nezaměstnaných vede k přehodnocení potřeb jednotlivců za účelem co neefektivněji svůj příjem rozdělit a uspokojit alespoň základní potřeby. Pro účely financování aktivní a pasivní politiky bylo v roce 2010 v okrese Třebíč vyčleněno 244 109 Kč. Představa o výši mzdy uchazečů o práci se pohybuje nejčastěji v rozmezí 11 000 až 15 000 Kč. Situaci u téměř $\frac{3}{4}$ nezaměstnaných komplikuje splácení hypotéky nebo úvěru. Z vlastní praxe v realitní kanceláři vidím, že počet lidí, kteří nejsou schopni splácet svoje závazky, se stále navyšuje a mnohdy končí nařízením exekuce nebo přímo dražbou majetku.

Sociální dopad je největší v oblasti rodinné. Velký vliv má délka nezaměstnanosti. Čím déle je jedinec nezaměstnaný, tím více pociťuje sociální izolaci a uvědomuje si omezení kontaktu s ostatními lidmi. Kvůli zhoršené finanční situaci často dochází k poklesu životní úrovně, a to nejen samotného nezaměstnaného, ale i jeho rodiny nebo spolubydlících osob v domácnosti. Délka nezaměstnanosti má také vliv na posudek veřejnosti. Ze začátku je cítit podpora a pochopení situace, ve které se nezaměstnaný ocitl, především pokud je okolí dostatečně informováno o důvodu ztráty zaměstnání. Postupem času se názor mění a na nezaměstnaného se začíná pohlížet jako na člověka neschopného si najít zaměstnání a žijícího na úkor pracujících.

Psychika nezaměstnaných je ovlivněna různými faktory. Jedním z nich může být i pocit ze schůzek s pracovníkem úřadu práce. Téměř polovina lidí bez práce vidí jednání zprostředkovatelů zaměstnání jako neosobní a nepříjemné, druhá polovina hodnotí totožnou situaci jako osobní a příjemnou. Hodnocení podobných situací je vždy velice

subjektivní záležitost, a proto se nedá vyvodit obecný závěr. I na psychiku má délka nezaměstnanosti velký vliv. Postupně se dostavují pocity úzkosti z budoucnosti, beznaděj, deprese nebo změna ve vnímání času. Dalším důležitým faktorem je podpora a to jak širokého okolí, tak někoho blízkého. Pro většinu nezaměstnaných je největší oporou jejich životní partner, přátelé a příbuzní.

Třebíčský okres se může pyšnit velkým množstvím kulturních památek a čistým životním prostředím, na druhé straně z ekonomického hlediska je to oblast spíše chudší s vyšší nezaměstnaností.

Seznam odborné literatury

BUCHTOVÁ, Božena. *Nezaměstnanost: psychologický, ekonomický a sociální problém*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2002, 240 s. ISBN 80-247-9006-8.

FUCHS, Kamil, TULEJA, Pavel. *Makroekonomie*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003, 282 s. ISBN 80-210-3073-9.

HALÁSKOVÁ, Renáta, *Trh práce a politika zaměstnanosti*. 1. vydání. Ostrava: Ostravská univerzita, 2001, 93 s. ISBN 80-7042-595-4.

MACÁKOVÁ, Libuše. *Mikroekonomie: Základní kurs*. 9. vydání. Slaný: MELANDRIUM, 2005. ISBN 80-86175-41-3.

MAREŠ, Petr. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. 1.vyd. Praha: Slon - sociologické nakladatelství, 1994, 151 s. ISBN 80-901-4249-4.

MUŽÍK, Ivan, Ing. *Analýza vývoje na trhu práce za rok 2009 okres Třebíč*. Třebíč: ÚP v Třebíči, 2010.

MUŽÍK, Ivan, Ing. *Analýza vývoje na trhu práce za rok 2010 okres Třebíč*. Třebíč: ÚP v Třebíči, 2011.

NOVÝ, Ivan. *Sociologie pro ekonomy a manažery: psychologický, ekonomický a sociální problém*. 1. vyd. Praha: Grada, 2002, 191 s. ISBN 80-247-0384-X.

ŠIMEK, Milan. *Trh práce*. Vyd. 1. Ostrava: Vysoká škola podnikání, 2005, 74 s. ISBN 80-867-6426-5.

UHLÍŘOVÁ, Dagmar, *Zpráva o situaci na trhu práce za rok 2007 okres Třebíč*. Třebíč: ÚP v Třebíči, 2008.

UHLÍŘOVÁ, Dagmar, *Zpráva o situaci na trhu práce za rok 2008 okres Třebíč*. Třebíč: ÚP v Třebíči, 2009.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Vyd. 3., rozš. a přeprac. Praha: Portál, 2004, 870 s. ISBN 80-717-8802-3.

VYBÍRALOVÁ, Ilona, Ing. *Zpráva o situaci na trhu práce za rok 2006 Třebíč*. Třebíč: ÚP v Třebíči, 2007.

Seznam internetových zdrojů

BENEŠ, Roman. Vývoj nezaměstnanosti [online]. *E-polis.cz*, 14. říjen 2003. [cit. 2012-04-14]. Dostupné z: <http://www.e-polis.cz/nezarazene-clanky/28-vyvoj-nezamestnanosti.html>. ISSN 1801-1438.

HAVLÍČEK, David a Tomáš KRÁLÍČEK. Byznys.ihned.cz - Zpravodajství: Jak měřit nezaměstnanost?. *IHNED.cz* [online]. 2007, 3. 8. 2007 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: <http://byznys.ihned.cz/c1-21746810-jak-merit-nezamestnanost%3E>.

Nezaměstnanost v Kraji Vysočina k 31. 12. 2011. ČSÚ V JIHLAVĚ. *Český statistický úřad* [online]. Jihlava: Krajská správa ČSÚ v Jihlavě, 2012, 26. 1. 2012 [cit. 2012-04-06]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xj/redakce.nsf/i/nezamestnanost_v_kraji_vysocina_k_31_12_2011

Okres Třebíč - HKCR. *Hospodářská komora České republiky* [online]. Praha: Hospodářská komora České republiky, 2009, 31. 3. 2009 [cit. 2012-03-30]. Dostupné z: <http://www.komora.cz/inmp/knihovna-informaci-pro-podnikani/regionalni-informace/kraje-cr/kraj-vysocina-j/okres-trebic.aspx>

PAVELKA, Radek. Fiskální politika. In: *Ecorp.euweb.cz* [online]. 2006 [cit. 2012-04-12]. Dostupné z: <http://www.ecorp.euweb.cz/taxes.html>

PLÍVOVÁ, Viktorie. Nezaměstnanost vzrostla v prosinci 2011 o 0,6 p. b. na 8,6 %. In: *Tiskové zprávy MPSV* [online]. Praha, 9. 1. 2012 [cit. 2012-04-08]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/11922/tz_090112b.pdf

Sociální reforma - změny 2012. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Sociální reforma - změny 2012* [online]. MPSV ČR, 2011 [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: <http://socialnireforma.mpsv.cz/cs/>

Statistický bulletin - Kraj Vysočina - G. Nezaměstnanost. ČSÚ V JIHLAVĚ. *Český statistický úřad* [online]. Krajská správa ČSÚ v Jihlavě, 6. 4. 2012 [cit. 2012-04-18]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/krajkapitola/631302-11-q4_2011-05

Třebíčsko: popis regionu. *TRASOVNÍK - tipy na výlety po ČR* [online]. 1. 1. 2008 [cit. 2012-03-28]. Dostupné z: http://www.trasovnik.cz/k_vysoc/trebic/trebic.asp

Vzdělání energetiků na Vysočině. *Střední průmyslová škola Třebíč* [online]. Třebíč, 2008 [cit. 2012-04-11]. Dostupné z: <http://www.spst.cz/cze/projekty-skoly/skupina-cez/vzdelani-energetiku-na-vysocine/>

Zákon o zaměstnanosti - Část V. - Aktivní politika zaměstnanosti. *Zákon o zaměstnanosti* [online]. 1998, 2012 [cit. 2012-04-08]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/zamestnanost/cast5.aspx>

Životní a existenční minimum od 1. 1. 2012. *MPSV.CZ - Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky* [online]. 16. 12. 2011 [cit. 2012-04-27]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/11852>

MPSV.CZ - Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky [online]. 2012 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/>

Oficiální stránky Českého statistického úřadu [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>

Seznam tabulek

Tabulka 1 Výše podpory v nezaměstnanosti	14
Tabulka 2 Délka pobírání podpory v nezaměstnanosti.....	15
Tabulka 3 Částky životního minima platné od 1. ledna 2012 za měsíc.....	15
Tabulka 4 Příklady životního minima různých typů domácností za měsíc	16
Tabulka 5 Vzdělanostní struktura podle ÚP Třebíč.....	31

Seznam obrázků

Obrázek 1 Mapa okresu Třebíč v kontextu kraje vysočina	25

Seznam grafů

Graf 1: Poptávka na trhu práce	9
Graf 2: Nabídka na trhu práce ()	10
Graf 3 Věková struktura obyvatelstva v okrese Třebíč	26
Graf 4 Srovnání vývoje míry nezaměstnanosti	28
Graf 5 Procentuální zastoupení věkových kategorií v okrese Třebíč k 31. 12. 2011	29
Graf 6 Věková struktura respondentů	29
Graf 7 Vývoj nezaměstnanosti z pohledu mužů a žen	30
Graf 8 Vzdělanostní struktura dotazovaných.....	32
Graf 9 Délka evidence nezaměstnaných na ÚP Třebíč.....	33
Graf 10 Délka nezaměstnanosti respondentů.....	33
Graf 11 Důvod nezaměstnanosti.....	34
Graf 12 Struktura dotazovaných absolventů.....	35
Graf 13 Hodnocení pracovníků ÚP v okrese Třebíč	36
Graf 14 Seznámení s právy a povinnostmi nezaměstnaných v okrese Třebíč.....	37
Graf 15 Způsoby hledání práce.....	38
Graf 16 Frekvence hledání zaměstnání.....	38
Graf 17 Podpora v nezaměstnanosti	39
Graf 18 Měsíční změna příjmu u respondentů.....	40
Graf 19 Struktura respondentů z pohledu splácení závazků.....	41
Graf 20 Představa respondentů o mzdě	41
Graf 21 Změny sociálního vnímání u respondentů.....	42
Graf 22 Vliv nezaměstnanosti respondentů na rodinu.....	43
Graf 23 Pocity respondentů z okolí	43
Graf 24 Psychické změny respondentů.....	44
Graf 25 Největší podpora respondentů	45

Seznam příloh

Příloha 1 Dotazník - Dopady nezaměstnanosti.....	55

Přílohy

Příloha 1 Dotazník - Dopady nezaměstnanosti

Dotazník - Dopady nezaměstnanosti

Vaše anonymní odpovědi budou sloužit k vypracování bakalářské práce, která má upozornit na to, jak se cítí a jak žije nezaměstnaný člověk v okrese Třebíč.

1. Jaký je Váš věk *(označte křížkem 1 odpověď)*

- 18 až 30
- 31 až 45
- 46 až 55
- 56 a více

2. Jaké je Vaše pohlaví *(označte křížkem 1 odpověď)*

- Žena
- Muž

3. Moje nejvyšší dosažené vzdělání je: *(označte křížkem 1 odpověď)*

- Základní škola
- Vyučen/ á
- Vyučen/á s maturitou
- Střední škola
- Vysoká škola

4. Délka nezaměstnanosti v současné době *(označte křížkem 1 odpověď)*

- 0 až 3 měsíce
- 4 až 6 měsíců
- 7 až 12 měsíců
- déle než 12 měsíců

5. Zaměstnání nemám, protože: *(označte křížkem 1 odpověď, v případě, že zvolíte odpověď jiný, napište prosím důvod Vaší nezaměstnanosti slovy)*

- jsem sám ukončil/a svoje předchozí zaměstnání
- jsem dostal/a výpověď od zaměstnavatele za porušení pracovních podmínek
- jsem dostal/a výpověď od zaměstnavatele z důvodů zrušení mého pracovního místa
- jsem po ukončení studia nebo vyučení nenašel/nenašla zaměstnání
- jsem ukončil/ukončila výkon SVČ (samostatně výdělečná činnost – podnikání)
- mi skončil pracovní poměr sjednaný na dobu určitou
- Jiný:.....

6. Při návštěvách Úřadu Práce hodnotíte chování pracovníků jako: (označte křížkem 1 nebo více odpovědí)

Osobní
Neosobní
Příjemné
Nepříjemné

7. Byl/a jste seznámena s právy a povinnostmi nezaměstnaného? (označte křížkem 1 odpověď)

Ano a rozumím jim
Ano, ale ne všemu úplně rozumím
Ne

8. Jakým způsobem hledáte práci? : (označte křížkem 1 nebo více odpovědí, v případě, že zvolíte odpověď jiná, napište prosím slovy, jakým způsobem hledáte práci)

Internet
Inzerce v tisku
Rozesílání životopisu do pro mě zajímavých společností
Čekám, že mi bude nabídnuto místo od Úřadu práce
Kombinace (jaká?)
Jiná:.....

9. Frekvence hledání práce (označte křížkem 1 odpověď)

Denně
Týdně
Měsíčně
Vůbec

10. Podporu v nezaměstnanosti: (označte křížkem 1 odpověď)

Dostávám
Jsem dostával/a, ale již nedostávám
Nedostávám

11. Jako nezaměstnanému se mi průměrně snížil měsíční příjem o: (označte křížkem 1 odpověď)

100 až 1 000 Kč
1 000 až 3 000 Kč
3 000 až 5 000 Kč
5 000 Kč a více

12. V současné době splácím úvěr nebo hypotéku? (označte křížkem 1 odpověď)

Ano

Ne

13. Jsem ochotný nastoupit do zaměstnání za měsíční mzdu: (označte křížkem 1 odpověď)

Minimální (8.000 Kč)

8 000 až 10 000 Kč

11 000 až 15 000 Kč

16 000 až 20 000 Kč

21 000 a více

14. Jste ochotni změnit svoji původní profesi? (označte křížkem 1 odpověď)

Ano

Ne

15. Pociťujete změnu sociálního vnímání? (označte křížkem 1 nebo více odpověď, v případě, že zvolíte odpověď jiné, napište prosím slovy, jakým způsobem pociťujete změnu sociálního vnímání)

Ano, pociťuji pokles mé životní úrovně

Ano, pociťuji sociální izolaci (stýkám se s menším počtem lidí)

Ano, pociťuji změnu postavení v rodině

Nepociťuji žádnou změnu v sociální oblasti mého života

Jiné:.....

16. Má Vaše nezaměstnanost vliv na Vaši rodinu (lidí, se kterými sdílíte domácnost) : (označte křížkem 1 odpověď, v případě, že zvolíte odpověď Ano, napište prosím slovy, jaký vliv má nezaměstnanost na Vaši rodinu)

Ano: Jaký.....

Ne

17. Co si podle Vás o Vaší situaci myslí veřejnost? (označte křížkem 1 odpověď, v případě, že zvolíte odpověď jiné, napište prosím slovy, co si podle Vás myslí o Vaší situaci veřejnost)

Většina lidí si myslí, že za ztrátu zaměstnání si můžu sám/a

Že jako nezaměstnaný žiju na úkor tvrdě pracujících

Dokážou mě pochopit a cítím podporu

Jiné:.....

18. Pociťujete nějaké psychické změny? (označte křížkem 1 nebo více odpovědí, v případě, že zvolíte odpověď jiné, napište prosím slovy, jaké pociťujete psychické změny)

Ano, pociťuji změnu vnímání času (čas utíká pomaleji)

Ano pociťuji úzkost z budoucnosti

Ano pociťuji deprese

Ano pociťuji beznaděj

Nepociťuji žádné psychologické změny

Jiné.....

19. Koho považujete za svoji největší duševní oporu? (označte křížkem 1 odpověď)

Životní partner

Děti

Přátelé

Příbuzní

20. Prosím napište Vaše další názory - pocity, zkušenosti atd.

.....
.....